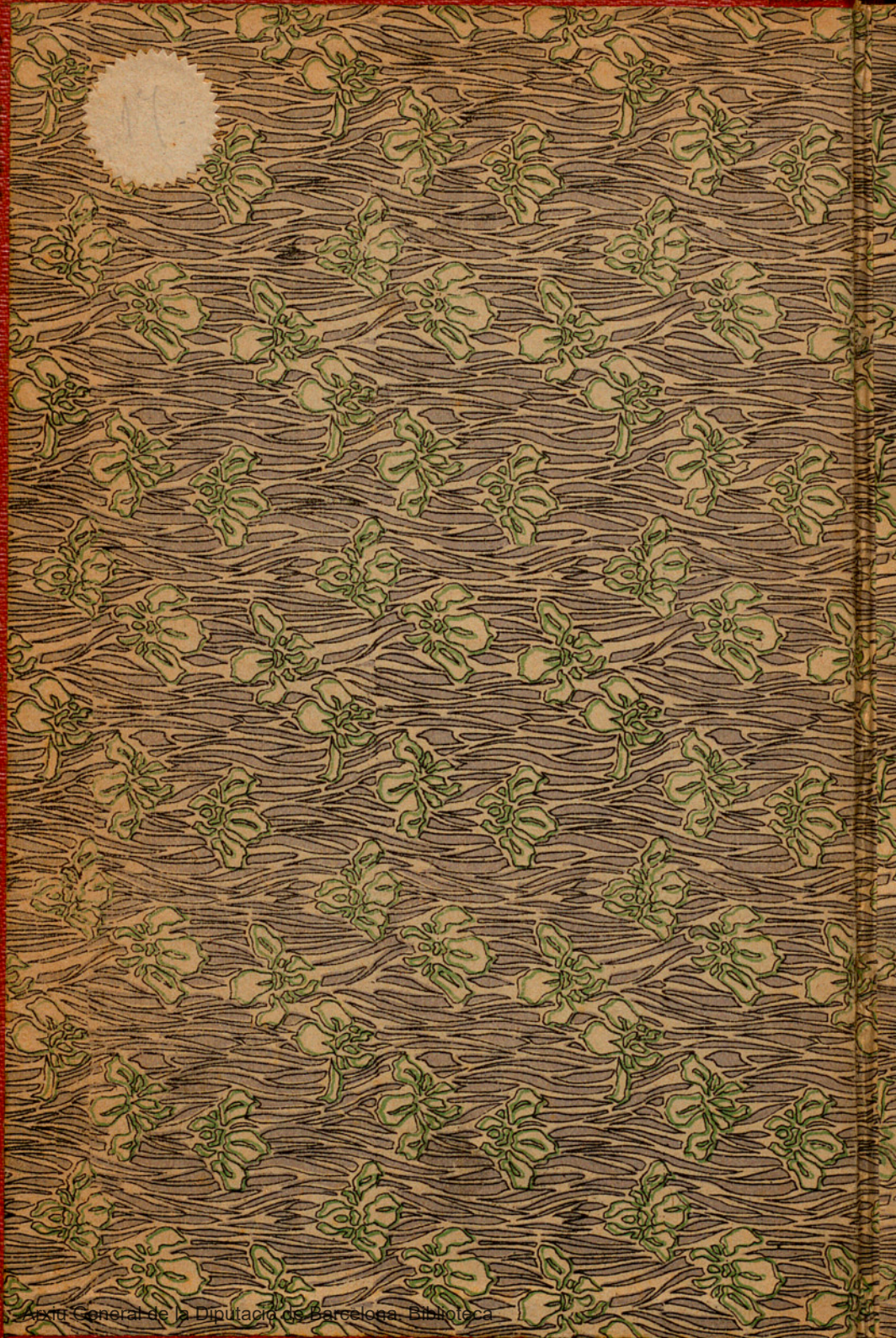

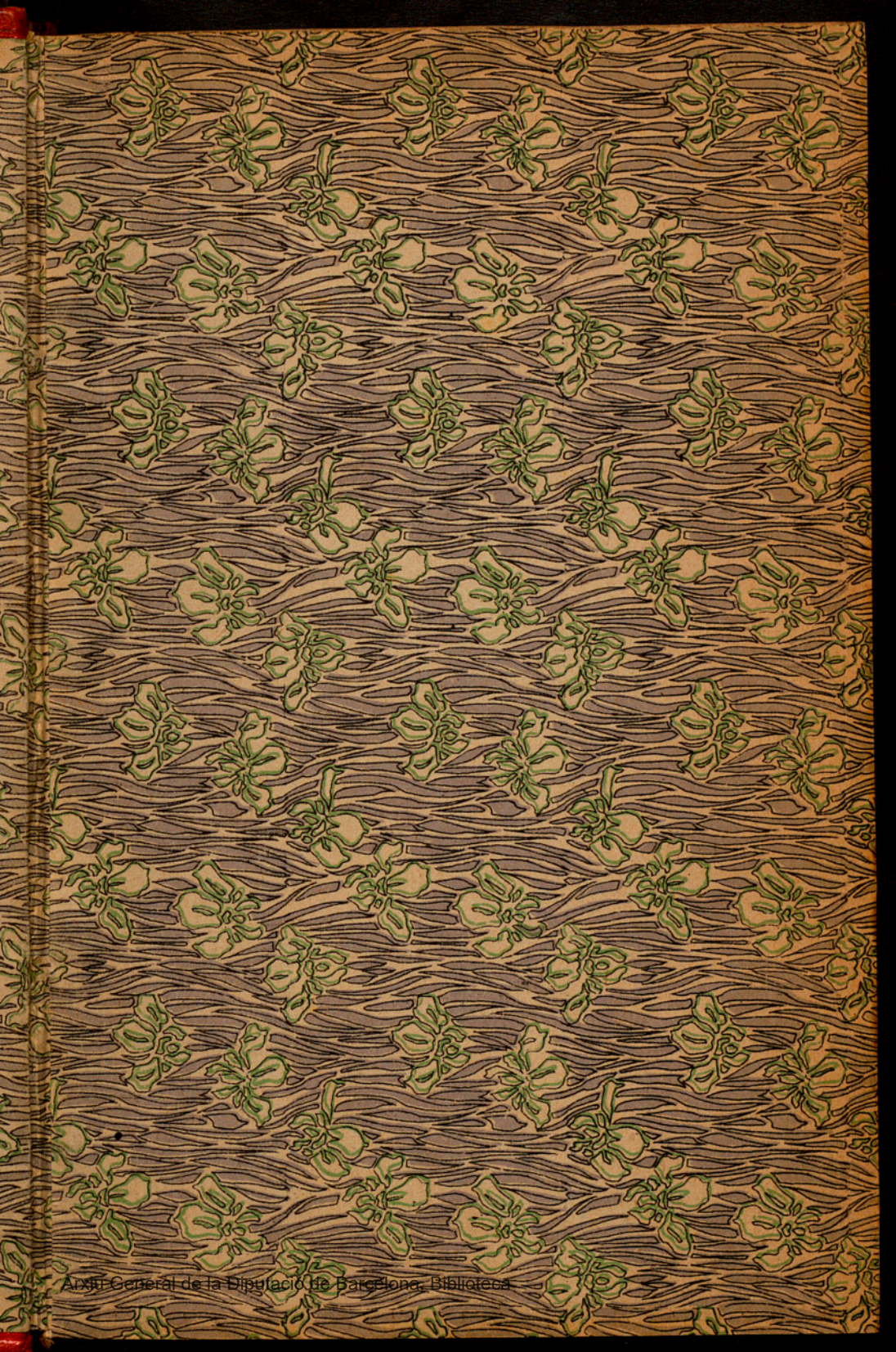
PROJECTE
DEL
CONSELL

COMUNITAT
DE
CATALUNYA

M
3
91

NOVEMBER

M-3-91

3-1-8

PROVINCIAT DE CATALUNYA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

PROJECTES D'ACORD PRE-
SENTATS A LA VUITENA
REUNIÓ ORDINÀRIA DE
L'ASSEMBLEA I ACORDS
QUÈ RECAIGUEREN

R. 363

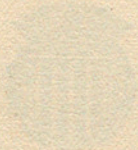
NOVEMBRE 1917

: BARCELONA :

R. 363

MANCOMUNITAT
DE CATALUNYA

INSTITUT DE
ESTADÍSTICA I
DE ECONOMIA
DE CATALUNYA

IMPRESA DE LA CASA PROVINCIAL DE CARITAT

CONVOCATÒRIA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

PRESIDÈNCIA

*Vist l'article 4.^è de l'Estatut;
Vista la deliberació del Consell Per-
manent en la sessió d'ahir;
És convocada l'Assemblea per al dia
27 del present mes de novembre a
les deu del matí, en el Palau de la
Generalitat.*

Barcelona, 8 de novembre de 1917.

El President accidental

ROMÀ SOL

CONVOCATORIA

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

CONVOCATORIA

La Mancomunitat de Catalunya, en virtut de l'article 10 de la Llei de 19 de Juny de 1900, i de l'article 10 de la Llei de 19 de Juny de 1900, convoca a l'Assemblea General Ordinària de l'any 1900, que tindrà lloc el dia 15 de Juny de 1900, a les 10 del matí, a l'edifici de la Mancomunitat de Catalunya, a l'avinguda de la Diputació, número 10, de Barcelona, amb el fi de discutir i aprovar el projecte de pressupost de l'any 1900, i de rebre el compte de gestió de l'any 1899.

El President de la Mancomunitat de Catalunya,

JOAN GUAL

PROJECTES
DEL CONSELL PERMANENT

INSTITUT
DE CIÈNCIES I LLETRES

REFORMA DE L'ESTATUT

REFORMA DE L'ESTADUT

REFORMA DE L'ESTATUT

Per a complir el manament que rebé de l'Assemblea, el Consell Permanent estudià quins extrems caldria reformar de l'Estatut de la Mancomunitat i deliberà llargament per a arribar a establir una fórmula que harmonitzés les diverses aspiracions manifestades en tal sentit. D'aquell estudi i llarga deliberació va obtenir l'evidència que els punts a reformar queden reduïts, tan sols, a la necessitat de dividir i separar les respectives funcions presidencials de l'Assemblea i del Consell; a establir el principi que l'exercici de tot càrrec termini, en tot cas, en acabar-se el manament electoral del Diputat que l'exerceixi, i a fixar, per últim, si convindria limitar a dos anys l'exercici del càrrec de Conseller, criteri que no comparteixen forces polítiques importants de l'Assemblea. A poc més podria estendre's la reforma, no obstant les deficiències de l'Estatut que, tot i representant una ínfima part de l'aspiració ideal més modesta, és, avui per avui, norma constitucional de la Mancomunitat, única expressió de la unitat de Catalunya. Cal sostenir-la i treballar perquè el seu camp d'acció arribi a obtenir la plenitud de son desenrotllament; mes, per això mateix, sembla que aquest moment d'intensa agitació política interior, en què el problema de reconstitució d'Espanya preocupa fonament els esperits, no és el més adequat per a fer petició al Govern Central

d'una tan migrada modificació del nostre Estatut, tant més quan amb ell ha pogut, fins ara, actuar amb eficàcia en bé de Catalunya sens greus dificultats, i quan és fàcil cosa obtenir adaptar son funcionament a les normes de regulació interna que l'Assemblea li assenyali, aplicant de fet això mateix que l'Assemblea vulgui establir. Res s'oposa a la realització immediata de les modificacions que respecte d'aquells tres punts cregui oportú fixar l'Assemblea com a aspiració unànime o general: així, per tant, podria molt bé pendre en tal sentit acords concrets que, respectats per tots des d'ara mateix, es posarien en pràctica.

Per totes aquestes consideracions, el Consell Permanent proposa a l'Assemblea que se serveixi adoptar el següent

ACORD

Atenent a les circumstàncies generals de renovació política d'Espanya tan vivament manifestades, quedi en suspens la redacció d'un projecte de reforma de l'Estatut de la Mancomunitat que s'encomanà al Consell Permanent per acord de l'Assemblea, en data 16 de maig de 1917, sens perjudici d'acomodar son funcionament a les normes que l'Assemblea vulgui establir.

Palau de la Generalitat de Catalunya, 30 d'octubre de 1917. — *El President accidental*, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*: FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADAFALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 28 de novembre.

CONCESSIÓ A LA SENYORA VIUDA
I FILLS DE D. ENRIC PRAT DE LA RIBA

CONCESSIO A LA SENYORA JUDEA
EPISCOPUS D'EMPHORAT DE LA TIRA

CONCESSIÓ A LA SENYORA VIUDA I FILLS
DE D. ENRIC PRAT DE LA RIBA

Únicament als camps de batalla hi ha dret a parlar d'heroisme solitari. Dins la vida civil, a l'home heroic acompanya la casa heroica. És tota una família la que viu en l'atmòsfera de l'entusiasme i el sacrifici. És tota ella la que, a l'entorn de son representant significatiu, s'immola a un ideal.

I aquesta immolació no es xifra pas en l'episodi ràpid d'una hora sublim. S'estén per anys i anys; repetida, en cada hora de cada dia; multiplicada en mil aspectes, que fóra indelicadesa saludar altrament que amb una reverència tàcita... Bernard Palissy, el reinventor de la porcellana a Occident, cremant tota la pobra casa patrimonial en l'incendi del seu forn de ceramista, serà sempre un gran símbol.

Per això, quan arriba amb la mort l'hora d'una justícia suprema, els ulls de les gents es giren naturalment tot seguit devers la llar òrfena. I es vol que la vindicació tardana i el premi pòstum arribin a aquesta mateixa llar. Als hereus del creador literari, per exemple, els reconeix la llei, per temps, la propietat de l'obra escrita. I al creador social i polític procura sempre la societat pagar-li, en una o altra

forma, damunt el cos de la família, santificada per la seva invisible presència i tutelatge, l'import del deute d'agraïment.

La Mancomunitat de Catalunya, que tant deu a l'heroisme polític de N'Enric Prat de la Riba, s'ha sentit en deute enfront de la casa i la família Prat de la Riba. I per tal de parcialment satisfer-lo, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea els acords que a continuació es detallen i en la inspiració dels quals s'ha tingut degudament present l'estructura de la constitució jurídica donada a la seva llar per l'il·lustre difunt.

El Consell creu inútil l'al·legació de precedents en el moment d'aquesta proposició. Precedents múltiples podrien portar-se. Però precisament la presidència del gran home públic — del qui tant com la llar ens sentim avui orfes tots nosaltres, — ha estat una presidència sense precedents.

ACORDS

1.ª La Mancomunitat de Catalunya constituirà en el Banc de Barcelona un dipòsit de títols del seu Emprèstit, la renda anual líquida dels quals sigui de 10,000 pessetes, per a donar-li la següent destinació:

La renda dels dits valors serà lliurada íntegra a la senyora D.ª Josepa Dachs, viuda de l'Excel·lentíssim Sr. D. Enric Prat de la Riba, primer President que fou de la Mancomunitat de Catalunya, mentre els fills del dit matrimoni siguin tots menors d'edat. Quan els fills vagin arribant a la major edat o prenguin estat, l'esmentada renda serà lliurada : a cada fill major d'edat, que ha pres estat, una part alíquo-

ta, segons el nombre de germans, de la meitat de la renda; i la resta a la viuda del Sr. Prat.

Quan tots els fills siguin majors d'edat; podran convenir amb la seva mare, per contracte, la distribució de la propietat i consegüent incautació dels valors dipositats, entre els contractants. Si algun dels fills ha premort deixant fills legítims i naturals, el tutor o el representant legal d'aquests els deurà representar en dit contracte.

A la mort de la susdita D.ª Josepa Dachs, sense haver-se atorgat el dit contracte, la propietat de l'esmentat capital dipositat passarà a ésser propietat dels fills que aleshores visquin del seu matrimoni amb el Sr. Prat de la Riba, en la proporció que l'esmentada mare hagi establert en el seu últim i vàlid testament. Si en el dit testament D.ª Josepa Dachs no fes tal distribució, però fes ús del dret, que per capítols té, d'elegir entre els seus fills l'hereu o els hereus dels béns i drets deixats pel Sr. Prat de la Riba, es considerarà l'import del capital dipositat com formant part de l'herència del Sr. Prat.

En el cas que la mare, D.ª Josepa Dachs, no fes tal distribució en testament ni fes ús del dret d'elecció d'hereu o d'hereus de D. Enric Prat de la Riba, el capital dipositat passarà a ésser propietat, per parts iguals, dels fills d'aquest que sobrevisquin a la seva mare. Els néts entraran, en tot cas, a la distribució representant els fills. No obstant, quan arribi el cas que la propietat del capital passi a ésser distribuïda entre els fills del Sr. Prat de la Riba en qualsevol de les formes i proporcions abans esmentades, no els podran ésser remessos els valors mentre siguin menors d'edat, excepte la part de capital que

necessitin per a pagar els drets de traspàs de la successió.

2.ⁿ El Consell serà obligat a retirar i substituir immediatament, per altres iguals o anàlegs, els títols dipositats que resultin amortitzats.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. —
El President accidental, ROMÀ SOL. — *Els Consellers:*
FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADA — FALCH — AGUSTÍ RIERA.

Acord de l'Assemblea. * Es concedeix a l'esposa i fills de l'Excm. Sr. D. Enric Prat de la Riba la pensió màxima vitalícia de 15,000 pessetes anuals a raó de 3,000 pessetes a cada u d'ells, facultant al Consell Permanent per a què, a base exclusivament d'aquesta pensió, pugui contractar amb l'entitat financiera que ofereixi més garantia i aventatges el segur d'una renda vitalícia per la viuda i fins a la major edat per a cada u dels fills, i d'un capital a entregar a cada u d'aquests en arribar a la major edat o pendre estat.

* Fou pres en reunió del dia 1.^r de desembre. En el dictamen de la Comissió corresponent, que es donà per unanimitat, es deia que, en proposar l'acord «s'havien atès les raons exposades pels senyors Diputats que, en el si de la Comissió, havien pres part en la deliberació i el desig manifestat per diverses fraccions i representacions de l'Assemblea, que anhelaven una coincidència unànime en aquest punt, donat el caràcter del projecte d'acord i en honor de l'alta personalitat en memòria de la qual l'Assemblea havia de pendre acord».

PRESSUPOST PER A L'ANY 1918

PRESSUPOST PER A 1918

Comprèn el projecte de Pressupost per a l'any 1918, que presentem a la vostra deliberació, tota la complexitat de la nostra actual, ben migrada per cert, vida econòmica, amb aquella metodització més apropiada per a fer-la vigorosa i fecunda, mitjançant un pla i ordre preconcebut, fonamentat en lleis de bon ordre econòmic que siguin garantia ferma d'una realitat encoratjadora.

Clar és, i havem d'ésser sincers en afirmar-ho, que per una banda la persistència de l'anormalitat en la vida regular de les nacions, i per altra la rèmora d'una acció política que dintre casa mateix ens reté aquelles facultats i atribucions degudes per la llei de la llur naturalesa a la Mancomunitat, obliga al Consell, per no moure's de les normes de finances, d'aplicació al nostre Pressupost, a frenar expansions i iniciatives que, a l'impuls del deure i del patriotisme de tots, voldríem veure convertides en realitats vigoritzants de la vida integral de Catalunya.

Així, doncs, notareu que el projecte de Pressupost es mou dintre el cercat que naturalment les circumstàncies ens imposen, si bé fent aplicació del pla serenament estudiat i preconcebut que dintre una raó

de ciència econòmica venim aplicant a la nostra Hisenda mancomunada i pel qual ens va essent possible l'actuació pausada, sí, emperò sempre expansiva, de les obres públiques, beneficència, cultura, agricultura, etc. Amb tota cura, com escau a la Hisenda ben administrada, havem fet la depuració dels nostres ingressos; i, així, les consignacions que per aquest concepte queden assenyalades responen totes a la realitat viva, siguin pel concepte de donatius, compensacions de les Diputacions Provincials, arbitris o ingressos propis.

Cal assenyalar, i ens plau fer-ho, que, madurament estudiat el punt referent al tipus que per a contingent fóra necessari consignar, s'ha desistit d'augmentar-lo, deixant el ja establert, malgrat la necessitat que s'oferia per l'anivellació del Pressupost, recordant el Consell l'anormalitat en què es troben les Hisendes locals.

Les consignacions d'ingressos per donatius i delegacions provincials serveixen igualment les taxes dels anteriors Pressupostos.

En les partides a ingressar per arbitris és on es marca l'expansió de la riquesa creada i ja en desenvolupament, oferint notables diferències a favor d'aquest any els ingressos per servei Telefònic i per circulació d'automòbils en les carreteres i camins de la Mancomunitat.

Més que mai havem fet objecte de deliberació seriosa la consignació per ingressos extraordinaris procedent de l'Emprèstit en curs.

Sense desconèixer l'estat dels mercats nacionals i mundials, afectats ensems per la gran catàstrofe que ensorra els pobles, havem tingut en compte la imperiosa necessitat d'atendre, en ço que més cal, la

nostra obra de govern; i expressió ben limitada certament del nostre criteri és la consignació de l'ingrés extraordinari que figura en el projecte de Pressupost d'Ingressos, producte de la nova emissió de títols que us proposem fer per al vinent any.

Ella va destinada principalment a l'expansió de les obres públiques, xarxa telefònica, agricultura i ensenyaments, com li correspon per l'acord d'aprovació de l'Emprèstit, en sa totalitat destinat a obres reproductives i necessàries.

Encara que migrada amb relació als entusiasmes i a la visió de la Catalunya gran a què aspirem, integra el Pressupost de Despeses el més important i gros nombre d'activitats d'acció de govern.

Des de la pauta d'oficines generadores del treball tècnic i administratiu, intel·ligent i intens, impulsor de la vida inclosa en el projecte de Pressupost, fins al plantejament i desenrotllament de tota aquella vida, atenant amb la justesa exigida per la realitat la previsió de la despesa a fer, trobareu en el projecte de despeses, orgànicament, tècnicament desenrotllada, tota l'ànima d'un poble que reviu i fa marxa a l'esdevenidor de riquesa i benestar que li correspon.

El servei que venia fent-se amb personal interí, d'intervenció i caixa, ha passat a tenir caràcter definitiu i permanent, com permanent i definitiu és el servei que li està encomanat.

Igualment ha passat a tenir tot el seu desenrotllament i fixesa el personal del servei Telefònic, avui estès per nosaltres a tot Catalunya, donant grans i bons aventatges als pobles que ja el disfruten.

Per la inversió i fixació de les partides de caràcter

extraordinari procedents de l'Emprèstit, s'han tingut en compte les despeses ja compromeses per acords del present any a què, per no tenir lloc llur efectivitat, aniran a càrrec del pròxim, i així mateix l'obra nova a realitzar per l'any vinent: havem, per coneixement dels senyors Diputats, consignat en el projecte sotmès a discussió l'import d'ambdues partides.

La fixació de les partides globals per obres noves s'ha fet atenent l'estudi de les Direccions tècniques de llurs rams d'Ensenyament, Obres públiques, Agricultura i Telèfons, a fi que en tot moment tinguin aquelles consignacions en llur fixació una viva realitat.

Havem arribat a la metodització del Pressupost fins a la seva estructura externa, agrupant-lo en els grans departaments de l'Administració central, Governació, Hisenda, Ensenyament, Agricultura, Telèfons, Beneficència i Acció social, com el mitjà de respondre sempre a una immediata comprensió de l'obra pròpiament dita a realitzar, i de la previsió de la despesa a satisfer: i és per això que ens permet abreviar aquest preàmbul de presentació del projecte, limitant-nos a deixar assenyalats els punts cabdals que han estat ja referits.

És aquest Pressupost a discutir orientat econòmicament vers la consolidació de l'obra de govern feta i vers l'expansió de la que tenim en curs, sense abandonar les noves iniciatives compatibles amb la nostra força financiera. Amb l'orientació, havem volgut donar-li sinceritat i senzillesa, fugint de les fórmules burocràtiques de les lleis de comptabilitat oficial, en quant ens ha estat permès i consignat les provisions dels ingressos i despeses amb la cura més exquisida. En aquesta orientació, sinceritat i senzillesa havem volgut cercar la fórmula financiera

impulsora del nostre crèdit, cada dia més arrelat i vigorós, de què tindrem una esclatant comprovació al restabliment de la normalitat econòmica mundial.

Malgrat les circumstàncies esmentades, que re-treuen les nostres inquietuds d'assoliment d'una actuació de govern de gran amplitud, és satisfactori remarcar com de l'estudi de la nostra obra econòmica es comprova la confiança que hi tenen els nostres pobles; i a aquesta confiança esperem respondre volant cap a cercles on les espiritualitats són lliurement innovadores, sense temença, sempre amb l'ajut del dret i de la llei.

Serà el dia que sigui la Mancomunitat govern definitiu, impulsor de la vida pròpia catalana col·laboradora de l'obra de grandesa de tot Espanya.

El Consell vos proposa, doncs, els següents

ACORDS

1.ª S'aprova l'adjunt Pressupost nivellat d'Ingressos i Despeses per a l'any 1918, important 8.214,257'50 pessetes, així com les tarifes d'arbitris i pressupost especial del Manicomi de Salt, que hi figuren com annexos.

2.ª El repartiment entre els pobles de Catalunya que figura en el capítol III, article únic, del Pressupost d'Ingressos, es girarà a raó de 4 per 100 sobre la quantitat que s'ha pagat l'any 1916 en cada Província i Districte municipal pel concepte d'utilitats.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. —
El President accidental, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*:
FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPANYA — JOSEP
ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES —
ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADAFALCH — AGUSTÍ
RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del dia 1.^r de desembre. Però, a causa d'algunes modificacions introduïdes en el Pressupost, ja a conseqüència de les deliberacions de l'Assemblea hagudes, concretament, sobre les seves partides, ja per venir elles afectades per altres acords de la pròpia Assemblea, el Pressupost nivellat d'Ingressos i Despeses que importava, en el projecte del Consell, 8.214,257'50 pessetes, importà, definitivament, 7.991,757'50 pessetes. Segueix ara el detall del Pressupost, tal com resultà aprovat.

PRESSUPOST D'INGRESSOS

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		Ordinaris — Pessetes	CABALS Emprèstit — Pessetes		
	CAPÍTOL I				
	Donatius				
	ARTICLE ÚNIC				
	DONATIUS DE LES DIPUTACIONS MANCOMUNADES				
1	Donatiu de la Diputació Provincial de Barcelona....	90,000			
2	Ídem de la de Girona.....	10,000			
3	Ídem de la de Lleida.....	10,000			
4	Ídem de la de Tarragona.....	10,000		120,000	120,000
	CAPÍTOL II				
	Compensacions econòmiques pels serveis provincials incorporats a la Mancomunitat				
	ARTICLE PRIMER				
	COMPENSACIONS PEL SERVEI DE SOSTENIMENT DE DEMENTS POBRES				
5	Quantitat que ha d'abonar per dotzenes parts la Diputació de Barcelona.....	491,355'51			
	<i>Sumes i segueix.....</i>	491,355'51			120,000

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris Pessetes	Emprèstit Pessetes		
	<i>Sumes anteriors</i>	491,355'51			120,000
6	Quantitat que ha d'abonar per dotzenes parts la Diputació de Lleida.....	89,673'75			
7	Quantitat que ha d'abonar per dotzenes parts la Diputació de Tarragona.....	108,757'25			
8	Quantitat líquida que la Diputació de Girona ha d'abonar per dotzenes parts a la Mancomunitat pel mateix concepte, de conformitat amb les Bases d'incorporació del servei.....	96,697'19		786,483'70	
	ARTICLE II				
	COMPENSACIONS PEL SERVEI DE CONSERVACIÓ DE CARRETERES Y CAMINS				
9	Quantitat que ha d'abonar la Diputació de Girona, igual a la consignada per aquest servei en el seu Pressupost per a 1914, sense incloure-hi la referent a personal facultatiu, més el suplement per les despeses de Conservació dels camins rebuts durant l'any 1914.....	39,117'24			
10	Quantitat que ha d'abonar la Diputació de Lleida, igual a la consignada per aquest servei en el seu Pressupost per a 1914, sense incloure-hi la referent a personal facultatiu, més el suplement per les despeses de Conservació dels camins rebuts durant l'any 1914.....	37,816'04			
11	Quantitat que ha d'abonar la Diputació de Tarragona, igual a la consignada per aquest servei en el seu Pressupost per a 1914, sense incloure-hi la referent a personal facultatiu.....	58,280			
	<i>Sumes i segueix</i>	135,213'28		786,483'70	120,000

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Sumes anteriors</i>	135,213'28		786,483'70	120,000
12	Quantitat que ha d'abonar la Diputació de Barcelona per igualar, juntament amb el producte dels arbitris traspassats, la consignada per aquest servei en el seu Pressupost de 1914, sense incloure-hi la referent a personal facultatiu, més el suplement per les despeses de Conservació de les carreteres i els camins rebuts durant els anys 1914-1915				
13	Quantitat que ha d'abonar la Diputació de Barcelona en compensació del servei de Conservació de la carretera de Monistrol al Monestir de Montserrat	396,818'50			
		2,029'94		534,061'72	1.320,545'42
	CAPÍTOL III				
	Repartiment entre els Municipis de Catalunya				
	ARTICLE ÚNIC				
	REPARTIMENT				
14	Import del repartiment a raó d'un 4 per 100 sobre ço que s'ha pagat l'any 1916, en cada un dels districtes municipals de Catalunya, a l'Estat, pel concepte de contribució d'Utilitats, i que importa, tot junt, 12.183,577 pessetes, segons resulta dels estats de recaptació publicats en la <i>Gaceta de Madrid</i> de 9 de gener de 1917.....	487,343'08		487,343'08	487,343'08
	<i>Suma i segueix</i>				1.927,888'50

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		Ordinaris — Pessetes	CABALS Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior</i>				1.927,888'50
	D'aquesta quantitat de 487,343'08 pessetes, corresponen:				
	A la Província de Barcelona.....	436,446'04			
	A la Província de Girona.....	15,986'88			
	A la Província de Lleida.....	13,763'04			
	A la Província de Tarragona.....	20,147'12			
	CAPÍTOL IV				
	Ingressos procedents de serveis incorporats				
	ARTICLE PRIMER				
	ARBITRIS DE CARRETERES				
15	Producte probable dels arbitris sobre establiment de serveis en les carreteres provincials i camins veïnals i sobre llicències de construcció en terrenys afrontant amb carreteres i camins.....	60,000			
16	Producte probable de l'arbitri sobre circulació d'automòbils per carreteres i camins de la Mancomunitat.	140,000		200,000	
	ARTICLE II				
	INGRESSOS PROCEDENTS DE SERVEIS DE LA MANCOMUNITAT				
17	Quantitat que es calcula que es rebrà d'altres Diputa-				
	<i>Sumes i segueix</i>			200,000	1.927,888'50

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Sumes anteriors</i>			200,000	1.927,888'50
18	cions i de les famílies dels dements asilats i sostinguts per compte de la Mancomunitat..... Quantitat que es creu que produiran els treballs agrícoles i industrials en el Manicomi de Salt, i venda d'efectes	19,000			
		4,000		23,000	
	ARTICLE III ALTRES INGRESSOS				
19	Ingressos que pot produir la venda de les publicacions de la Mancomunitat.....	250			
20	Drets de custòdia dels dipòsits provisionals per a les subhastes	600			
21	Productes agrícoles de la finca de Santa Coloma....	3,000			
22	Productes de l'explotació dels serveis telefònics....	300,000			
23	Ingressos generals d'ensenyaments.....	15,000		318,850	541,850
	CAPÍTOL V Emprèstit				
	ARTICLE ÚNIC				
24	Per l'emissió de 7,645 títols.....		3.057,684		3.057,684
	<i>Suma i segueix</i>				5.527,422'50

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior.....</i>				5.527,422'50
	CAPÍTOL VI				
	Subvencions i reintegracions				
	ARTICLE ÚNIC				
25	Quantitat a compte que durant aquest any haurà de reintegrar a la Mancomunitat la Diputació de Lleida, en raó del compromís que aquella va contreure amb la Direcció General d'Obres Públiques de respondre de ço que l'esmentada Diputació devia a l'Estat per raó d'endarreriments d'obres de camins veïnals, segons el conveni de 21-23 de juny 1914.....	10,000			
26	Quantitat a compte que durant aquest any haurà de reintegrar a la Mancomunitat la Diputació de Tarragona per igual concepte.....	10,000			
27	Quantitat que haurà d'abonar l'Estat com a import de la pedra que s'haurà d'aplegar per a la conservació dels camins de la Diputació de Barcelona construïts amb subvenció de l'Estat.....	86,735			
28	Id. id. id. any 1916.....	30,000			
29	Quantitat que es calcula que abonarà l'Estat per subvencionar la construcció de camins relacionats en el conveni de 25 de maig de 1914.....	300,000			
30	Quantitat a ingressar per Municipis en raó dels compromisos contrets amb ocasió de la construcció de camins, ponts, escoles, biblioteques i telèfons....	47,500			
31	Sobrants de lliuraments a justificar.....	100		484,335	484,335
	<i>Suma i segueix.....</i>				6.011,757'50

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior.....</i>				6.011,757'50
	CAPÍTOL VII				
	Caixa de Crèdit Comunal				
	ARTICLE ÚNIC				
32	Quantitat que aquesta haurà d'ingressar a la Caixa de la Mancomunitat per atendre al pagament dels interessos dels títols de l'Emprèstit especial de dita Caixa.....	180,000		180,000	180,000
	CAPÍTOL VIII				
	Resultes				
	ARTICLE ÚNIC				
33	Quantitat que es calcula que hi haurà sobrant, el dia 1. ^o de gener de 1918, procedent de les emissions dels anys anteriors.....		1.800,000	1.800,000	1.800,000
	IMPORTA EL PRESSUPOST D'INGRESSOS.....				<u>7.991,757'50</u>

NÚMERO DE FOLIOS	CONTENIDO	FOLIOS
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

TOTALS

	Pesetes
Ingressos ordinaris.....	3.134,073'50
Ingressos d'Emprèstit.....	4.857,684
	7.991,757'50

RESUM GENERAL D'INGRESSOS

	Pesetes
CAPÍTOL I. Donatius de les Dipu- cions mancomunades	120,000
CAPÍTOL II. Compensacions econò- miques pels serveis provincials incorpo- rats a la Mancomun- nitat	1.320,545'42
CAPÍTOL III. Repartiment entre els Municipis de Cata- lunya	487,343'08
CAPÍTOL IV. Ingressos procedents de serveis incorporats	541,850
CAPÍTOL V. Emprèstits	3.057,684
CAPÍTOL VI. Subvencions i reinte- gracions	484,335
CAPÍTOL VII. Caixa de Crèdit Co- munal	180,000
CAPÍTOL VIII. Resultes	1.800,000
TOTAL.....	7.991,757'50

PRESSUPOST DE DESPESES

PRESSUPOST DE DESPESES

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
CAPÍTOL I					
Govern i Administració de la Mancomunitat					
ARTICLE PRIMER					
DESPESES DE GOVERN					
1	Despeses de representació de la Presidència.....	12,000			
2	Remuneració del Consell Permanent i despeses de viatge dels senyors Consellers.....	55,000			
3	Despeses d'estada i de viatge dels senyors Diputats que assisteixin a les sessions de l'Assemblea....	14,000			
4	Despeses de la Secretaria particular de la Presidència.	2,000		83,000	
ARTICLE II					
DESPESES D'ADMINISTRACIÓ					
OFICINES					
DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ					
<i>Secció administrativa i de Beneficència</i>					
5	Un Oficial lletrat, amb el sou de.....	4,000			
6	Un Majordom arxiver, amb el sou de....	4,000			
	<i>Sumes i segueix.....</i>	8,000		83,000	

Número de la partida			PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pesseles	PER CAPÍTOLS — Pesseles
			CABALS			
			Ordinaris — Pesseles	Emprèstit — Pesseles		
		<i>Sumes anteriors</i>	8,000		83,000	
7	Tres Auxiliars, amb 2,500 pessetes cada un.	7,500				
8	Un escrivent, amb el sou de.....	1,800				
9	Tres dactilògrafes, a 1,800 pessetes.....	5,400				
10	Gratificació a l'encarregat del Registre general	750				
11	Idem a un calígraf interí.....	840				
12	Idem a l'encarregat de la calefacció i electricitat	1,000				
13	Idem a la telefonista de la Central del Palau de la Generalitat.....	600	25,890			
	<i>Secció tècnica d'Instrucció</i>					
14	Un Director, amb el sou de.....	7,500				
15	Un Arquitecte, amb el sou de.....	6,000				
16	Un Auxiliar, amb el sou de.....	2,500				
17	Un escrivent, amb el sou de.....	1,800				
18	Un dactilògraf, amb el sou de.....	1,800				
19	Un ordenança, amb el sou de.....	1,500				
20	Material d'oficina i personal temporer....	2,900	24,000			
21	Despeses d'instal·lació.....			4,000		
	DEPARTAMENT DE FOMENT					
	<i>Secció administrativa</i>					
22	Un Oficial lletrat, amb el sou de.....	4,000				
23	Un Auxiliar, amb el sou de.....	2,500				
24	Dos dactilògrafs, amb 1,800	3,600				
25	Dues dactilògrafes, amb 1,800.....	3,600	13,700			
	<i>Sumes i segueix</i>		63,590	4,000	83,000	

Número de la partida		
	<i>Sumes anteriors</i>	
	<i>Secció tècnica de Carreteres</i>	
26	Un Enginyer major, amb.....	7,500
27	Quatre Enginyers subalterns, amb el sou de 6,000 pessetes cada un.....	24,000
28	Set Ajudants, amb el sou de 4,000 pessetes cada un.....	28,000
29	Set Sobrestants, amb el sou de 3,000 pessetes cada un.....	21,000
30	Un dactilògraf Registrador.....	1,800
31	Sis delinians escriptors, amb el sou de 1,800 pessetes cada un.....	10,800
32	Un escriptor Pagador.....	1,800
33	Al mateix, per perjudici en la moneda....	200
34	Un ordenança.....	1,500
	<i>Secció tècnica d'Agricultura d'Obres hidràuliques i de sanejament</i>	
35	Un Director, amb la gratificació de.....	7,500
36	Un Subdirector, amb el de.....	6,000
37	Un Oficial Secretari.....	4,000
38	Una dactilògrafa.....	1,800
39	Un Cap de Laboratori.....	5,000
40	Un Auxiliar de Laboratori.....	2,000
41	Dos operadors, amb el sou de 1,800 pessetes cada un.....	3,600
42	Un mosso de Laboratori.....	1,460
43	Un Cap de Viticultura i Enologia.....	6,000
44	Un Auxiliar.....	2,000
	<i>Sumes i segueix</i>	39,360

PER CONCEPTES		PER ARTICLES	PER CAPÍTOLS
CABALS			
Ordinaris	Emprèstit	—	—
Pessetes	Pessetes	Pessetes	Pessetes
63,590	4,000	83,000	
	96,600		
63,590	100,600	83,000	

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABAIS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Sumes anteriors.....</i>	221,000	248,684	83,000	
	<i>Material</i>				
79	Per a despeses ordinàries i extraordinàries de material de les Oficines de la Mancomunitat i del Consell, d'impresos, d'adquisició i reparació de moblatge i altres.....	30,000		499,684	
	ARTICLE III DELEGACIONS				
80	Per a despeses d'estudi, preparació i gestió de delegacions de serveis administratius de l'Estat....	5,000		5,000	
	ARTICLE IV PUBLICACIONS DE LA MANCOMUNITAT				
81	Per a atendre a les despeses que exigeixin les publicacions de la Mancomunitat.....	8,000		8,000	595,684
	CAPÍTOL II Càrregues				
	ARTICLE PRIMER CONTRIBUCIONS I IMPOSTOS				
82	Per a pagar les contribucions, impostos i recàrrecs corresponents per tots conceptes als sous, indem-				
	<i>Suma i segueix.....</i>				595,684

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pesseles	PER CAPÍTOLS — Pesseles
		CABALS			
		Ordinaris — Pesseles	Emprèstit — Pesseles		
	<i>Suma anterior</i>				595,684
	nitzacions i gratificacions dels empleats de la Mancomunitat, i altres pagaments que acordi el Consell, i a tots els pagaments que es facin a càrrec de l'article I del capítol I d'aquest Pressupost	45,000			
83	Quantitat destinada a pagar la pensió concedida a la senyora Viuda i els Fills de l'Excm. Sr. D. Enric Prat de la Riba.....	15,000		60,000	
	ARTICLE II EMPRÈSTITS <i>Despeses generals d'Emprèstits</i>				
84	Interès anual al 4'50 per 100 de les 15,043 obligacions que estan en circulació en començar l'exercici..... 338,467'52				
85	Interès al 4'50 per 100 de les 7,645 obligacions que es projecta posar en circulació durant l'exercici (sis mesos).. 86,506'25		44,973'77	424,973'77	
	ARTICLE III CONTRACTES				
86	Quantitat que la Mancomunitat ve obligada a pagar a l'Estat durant l'any 1918 segons conveni de 23 de juny de 1914.....	40,000		40,000	524,973'77
	<i>Suma i segueix</i>				1.120,657'77

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		Ordinaris — Pessetes	CABALS Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior.....</i>				I.120,657'77
	CAPÍTOL III				
	Obres Públiques				
	ARTICLE PRIMER				
	CARRETERES, CAMINS I PONTS				
	<i>Servei de conservació ordinària de carreteres, camins i ponts mancomunals</i>				
87	Personal de capatassos i peons de nombre, operaris i auxiliars de totes classes.....	550,000			
88	Eines i aparells.....	5,000			
89	Adquisició, proveïment i empleu de grava i arbrat i altres despeses de material.....	225,000			
90	Indemnitzacions i despeses de viatge al personal facultatiu per sortides fora de la seva residència ordinària.....	25,000			
91	Per a jubilació de capatassos i peons.....	500			
	<i>Servei de Construcció de carreteres, camins i ponts i llur reparació extraordinària, a càrrec de l'Emprèstit</i>				
92	Quantitat a invertir en l'estudi, projecte, informe i confrontació, construcció i recepció dels camins				
	<i>Sumes i segueix.....</i>	805,500			I.120,657'77

Número de la partida	
	<i>Sumes anteriors</i>
	subvencionats per l'Estat i adjudicats en virtut del segon concurs obert per aquest:
	Per a despeses d'obres en curs de construcció. 680,000
	Per a les altres obres 320,000
93	Despeses d'estudi, projectes, informe, confrontació, construcció i recepció de les obres de carreteres i ponts interprovincials i intercomarcals, i de camins, especialment de pobles incomunicats, declarades preferents o d'urgent construcció:
	Per a les obres en curs d'execució..... 170,000
	Per a les altres obres..... 630,000
94	Per a despeses de tota mena relacionades amb obres d'acabament o millora; amb la construcció de ponts i altres mitjans de comunicació; amb reformes d'explanació; amb enquitranats i empedrats; amb l'adquisició de parcel·les per a dipòsits de proveïments; amb recàrrecs extraordinaris dels afermats, construcció de coberts, de casetes per a peons, supressió de badens, passos a nivell i travessies:
	Per a les obres en curs d'execució..... 450,000
	Per a les altres obres..... 525,000
	ARTICLE II
	SERVEI TELEFÒNIC
95	Per a l'adquisició de xarxes telefòniques existents, instauració de noves línies telefòniques i altres des-
	<i>Sumes i segueix</i>

PER CONCEPTES		PER ARTICLES	PER CAPÍTOLS
CABALS		—	—
Ordinaris	Emprèstit	—	—
Pessetes	Pessetes	Pessetes	Pessetes
805,500			1.120,657'77
	1.000,000		
	800,000		
	975,000	3.580,500	
		3.580,500	1.120,657'77

Número de la partida	
	<i>Sumes anteriors.....</i>
	peses relacionades amb l'establiment d'aquest servei, incloent-hi els compromisos pendents....
	ARTICLE III
	OBRES HIDRÀULIQUES I DE SANEJAMENT
96	Per a preparar o subvencionar la construcció d'obres d'aquesta classe que siguin d'interès general....
	CAPÍTOL IV
	Cultura i Instrucció
	ARTICLE PRIMER
97	Per a despeses del Diccionari de la Llengua Catalana, Atlas lingüístic de Catalunya i altres treballs d'investigació filològica.....
98	Per a despeses dels treballs preparatoris a la Codificació del Dret català i altres d'investigació social i jurídica.....
99	Per a treballs d'investigació científica i organització d'ensenyaments d'aquest ordre.....
100	Per a publicacions d'obres destinades a les Escoles..
101	Per a despeses de material escolar mòbil amb desti-
	<i>Sumes i segueix.....</i>

PER CONCEPTES		PER ARTICLES	PER CAPÍTOLS
CABALS		—	—
Ordinaris	Emprèstit	Pessetes	Pessetes
Pessetes	Pessetes		
		3.580,500	1.120,657'77
	1.000,000	1.000,000	
	50,000	* 50,000	4.630,500
	10,000		
10,000			
20,000	6,000		
30,000	16,000		5.751,157'77

Número de la partida	
	<i>Sumes anteriors</i>
	nació a les Escoles construïdes per la Mancomunitat.....
102	Per a despeses de l'Escola d'Estiu.....
103	Per a la publicació d'un <i>Butlletí</i> destinat a Mestres i Professors.....
104	Per a conservació de monuments.....
105	Per a treballs d'Etnografia i Folklore a càrrec d'un Comitè especial.....
106	Per al Patronat d'Estudiants de les Escoles establertes a la Universitat Industrial.....
107	Per a intercanvi de Professors i cursos monogràfics.....
108	Per a la publicació dels treballs científics de Narcís Monturiol.....
109	Premi Monturiol per a 1918.....
110	Per a congressos, missions, pensions i ensenyaments.....
	ARTICLE II
	ESCOLES I BIBLIOTEQUES
111	Per a subvencionar la construcció d'Edificis escolars i la formació de Biblioteques populars.....
112	Despeses de funcionament de l'Escola de Bibliotecàries.....
113	Per a la instauració d'Escoles de Comerç:
	Per a l'Escola Superior..... 30,000
	Per a les Escoles locals..... 100,000
114	Per a la instauració d'una Escola local tipus per a l'ensenyament industrial.....
	<i>Sumes i segueix</i>

PER CONCEPTES		PER ARTICLES	PER CAPÍTOLS
CABALS			
Ordinaris	Emprèstit	—	—
Pesetes	Pesetes	Pesetes	Pesetes
30,000	16,000		5.751,157'77
	5,000		
3,000			
20,000			
5,000			
5,000			
3,000			
9,000			
3,000			
2,000			
15,000			
95,000	21,000	116,000	
	300,000		
25,000			
	130,000		
	30,000		
25,000	460,000	116,000	5.751,157'77

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		CABALS			
		Ordinaris — Pessetes	Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior</i>				6.491,157'77
	servei de Dements pobres a les Províncies de Barcelona, Lleida i Tarragona.....	800,000		800,000	
	ARTICLE II DEMENTS DE LA PROVÍNCIA DE GIRONA <i>Manicomi de Salt</i>				
123	Despeses del sosteniment del Manicomi de Salt....	177,466'68		177,466'68	
	ARTICLE III INSPECCIÓ DEL SERVEI DE DEMENTS				
124	Per a la inspecció facultativa dels dements asilats per compte de la Mancomunitat.....	4,000		4,000	
	ARTICLE IV REORGANITZACIÓ DEL SERVEI DE SOSTENIMENT DE DEMENTS POBRES				
125	Amb destinació a les despeses de tota mena relacionades amb la reorganització i reforma del servei de Sosteniment i tractament de dements pobres de Catalunya.....		221,000	221,000	1.202,466'68
	<i>Suma i segueix</i>				7.693,624'45

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pesseles	PER CAPÍTOLS — Pesseles
		CABALS			
		Ordinaris — Pesseles	Emprèstit — Pesseles		
	<i>Suma anterior.....</i>				7.693,624'45
	CAPÍTOL VI Sanitat i acció social				
	ARTICLE PRIMER SANITAT				
126	Amb destinació a despeses relacionades amb el sanejament d'algunes comarques catalanes, sota la direcció de l'Institut de Ciències. (Serveis d'estudis sanitaris.).....	25,000		25,000	
	ARTICLE II ACCIÓ SOCIAL				
127	Per a despeses d'organització i estudis d'acció social.	15,000		15,000	40,000
	CAPÍTOL VII Caixa de Crèdit comunal				
	ARTICLE ÚNIC				
128	Per al pagament d'interessos al 4'50 per 100 dels				
	<i>Suma i segueix.....</i>				7.733,624'45

Número de la partida		PER CONCEPTES		PER ARTICLES — Pessetes	PER CAPÍTOLS — Pessetes
		Ordinaris — Pessetes	CABALS Emprèstit — Pessetes		
	<i>Suma anterior.....</i>				7.733,624'45
	títols de l'Emprèstit especial que la Caixa de Crèdit tingui en circulació durant l'any 1918.....	180,000		180,000	180,000
	CAPÍTOL VIII				
	Imprevistos				
	ARTICLE ÚNIC				
129	Per a les despeses d'aquesta classe.....	23,133'05		23,133'05	23,133'05
	CAPÍTOL IX				
	Altres despeses				
	ARTICLE ÚNIC				
130	Per a contribuir a la subscripció per al monument a En Pi i Margall.....	5,000			
131	Per a la formació del mapa topogràfic de Catalunya.		50,000	55,000	55,000
	IMPORTA EL PRESSUPOST DE DESPESES.....				7.991,757'50

TOTALS

	Pessetes
Despeses de cabals ordinaris.....	3.134,073'50
Despeses a càrrec de l'Emprèstit....	4.857,684
	7.991,757'50

RESUM GENERAL DE DESPESES

	Pessetes
CAPÍTOL I. Govern i Administra- ció de la Mancomu- nitat	595,684
CAPÍTOL II. Càrregues	524,973'77
CAPÍTOL III. Obres públiques.....	4.630,500
CAPÍTOL IV. Cultura i Instrucció..	740,000
CAPÍTOL V. Beneficència	1.202,466'68
CAPÍTOL VI. Sanitat i Acció social.	40,000
CAPÍTOL VII. Caixa de Crèdit Co- munal	180,000
CAPÍTOL VIII. Imprevistos	23,133'05
CAPÍTOL IX. Altres despeses	55,000
TOTAL.....	7.991,757'50

ANEXOS AL PRESSUPOST

ARXIU GENERAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

ANEX N.º 1

ARBITRIS SOBRE ESTABLIMENT DE SERVEIS I SERVITUDS
EN CARRETERES I CAMINS MANCOMUNALS, A CÀRREC
DE LA MANCOMUNITAT.

CLASSIFICACIÓ PER ZONES

La zona 1.^a comprendrà els termes municipals de
Barcelona i Sarrià.

La zona 2.ª, els termes municipals que excedeixin
de 10,000 habitants.

La zona 3.ª, els termes municipals que excedeixin
de 2,000 habitants i tinguin menys de 10,001.

La zona 4.ª, tots els altres termes municipals.

PRIMERA PART

Permisos per a edificacions i obres

I. — Per la construcció d'escorredors i pas-
sos sobre cunetes i de passos en terraplè per a
carruatges, de tres metres d'ample; per cada
permís:

En la zona de 1. ^a classe.....	50
En les zones de 2. ^a classe.....	25
En les zones de 3. ^a classe.....	12,50
En les zones de 4. ^a classe.....	8,35

- a) Per cada metre lineal d'ampliació dels expressats passos i dels existents, s'abonarà la quinta part ($\frac{1}{5}$) del que correspon a la tarifa de les respectives zones.
- b) Per cada permís de pas provisional sobre cuneta o terraplè, que caducarà als sis mesos de concedit, s'abonarà la tercera part ($\frac{1}{3}$) del que correspon a la tarifa anterior de les respectives zones.

La Mancomunitat declararà exceptuats del pagament dels drets de permís establerts en les anteriors tarifes, als propietaris que hagin cedit gratuïtament, sense cap condició especial, els terrenys per a la construcció de la carretera o camí.

II. — Per la construcció i ampliació d'edificis afrontant amb carreteres o camins mancomunals; per metre lineal de fatxada sobre el camí o carretera:

En la zona de 1. ^a classe.....	10
En les zones de 2. ^a classe.....	5
En les zones de 3. ^a classe.....	2'50
En les zones de 4. ^a classe.....	1'70
Quan l'obra tingui un pis o pisos sobre la planta baixa, es pagarà, de més, per cada metre superficial de fatxada de nova construcció, donant a la carretera, sobre planta baixa..	0'10

III. — Per la reparació dels dits edificis i per realització d'altres obres que afectin llur exterior, dins la zona de servitud reglamentària,* per cada permís:

En la zona de 1. ^a classe.....	20
En les zones de 2. ^a classe.....	10
En les zones de 3. ^a classe.....	5
En les zones de 4. ^a classe.....	3'35

* La zona de servitud reglamentària arriba, per cada banda de la carretera o camí, fins a 25 metres, a comptar de les respectives arestes exteriors de l'explanació de la via.

Quan les obres de reparació o reforma arribin a la sobreplanta baixa, es pagarà de més, per cada metre superficial de fatxada donant a la carretera, sobre dita planta baixa, afectat per la reforma o reparació..... 0'05

IV. — Per la construcció de closos o tanques definitius de ferro, mamposteria o altre material anàleg, en terrenys afrontant amb carreteres o camins; per cada metre lineal de clos:

En la zona de 1. ^a classe.....	2
En les zones de 2. ^a classe.....	1
En les zones de 3. ^a classe.....	0'50
En les zones de 4. ^a classe.....	0'35

V. — Per la construcció o emplaçament de tanques provisionals i de precaució en el dits terrenys; per cada metre lineal de tanca:

En la zona de 1. ^a classe.....	1
En les zones de 2. ^a classe.....	0'50
En les zones de 3. ^a classe.....	0'25
En les zones de 4. ^a classe.....	0'15

VI. — Per la construcció o instal·lació de tanques o closos en els dits terrenys, amb filferro amb punxes (arç artificial) o altres elements anàlegs amb pals espaiats; per metre lineal de tanca:

En la zona de 1. ^a classe.....	1
En les zones de 2. ^a classe.....	0'50
En les zones de 3. ^a classe.....	0'25
En les zones de 4. ^a classe.....	0'15

VII. — Pel permís (a precari i condicional) per a ocupar els passeigs i aceres de les carreteres i camins, o la zona d'urbanització de les propietats, amb la instal·lació de taules, cadires, llocs de venda o begudes; per cada metre quadrat que s'ocupi durant un trimestre:

En les zones de 1. ^a i 2. ^a classe.....	5
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe.....	2'50

VIII. — Per cada permís l'objecte del qual no estigui comprès en els conceptes precedents; a excepció de la construcció i arranjamant d'aceres i baixades d'aigües, en la línia de fatxada:

En la zona de 1. ^a classe.....	10
En les zones de 2. ^a classe.....	5
En les zones de 3. ^a classe.....	2'50
En les zones de 4. ^a classe.....	1'70

SEGONA PART

Permisos per a instal·lacions i canalitzacions

IX. — Per l'obertura de valls en carreteres o camins mancomunals, o en la zona d'urbanització de les mateixes vies, per a noves instal·lacions de canonades per a aigua o gas o altres serveis; per metre lineal de vall:

En la zona de 1. ^a classe.....	10
En les zones de 2. ^a classe.....	5
En les zones de 3. ^a classe.....	2'50
En les zones de 4. ^a classe.....	1'70

m) — Quan l'obertura del vall sigui per a la reparació de canonades o per a la substitució d'altres d'igual classe, la instal·lació i servitud de les quals estigui ja autoritzada, s'abonarà, per metre lineal, la meitat ($\frac{1}{2}$) que indica la tarifa de les respectives zones. Si la instal·lació, per ésser transversal al camí, no es troba agreujada amb cànon, pagarà pel permís els drets de tarifa amb un augment de 20 per 100.

X. — Per l'obertura de valls en les pròpies vies i en llur zona d'urbanització, per a la instal·lació de conduccions d'energia elèctrica subterrànies; per metre lineal de vall:

En la zona de 1. ^a classe.....	5
En les zones de 2. ^a classe.....	2'50

En les zones de 3. ^a classe.....	1'25
En les zones de 4. ^a classe.....	0'85

n) — Quan l'obertura del vall sigui per a la reparació de conduccions d'energia o per a la substitució d'altres d'igual classe, la instal·lació i servitud de les quals estigui autoritzada, s'abonarà, per metre lineal, la meitat ($\frac{1}{2}$) que indica la tarifa de les respectives zones.

Si la instal·lació, per ésser transversal al camí, no es troba agreujada amb canon, pagarà pel permís els drets de tarifa amb un augment d'un 20 per 100.

XI. — Per l'obertura de valls i ocupació del subsol en galeria o capacitat coberta en les pròpies vies i instal·lació de caixes de distribució d'energia elèctrica, altres aparells, canonades i conduccions de totes classes, en llur zona d'urbanització; per metre de la caixa:

En les zones de 1. ^a i 2. ^a classe	100
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe	50

XII. — Per cada prova en vall obert per a determinar la situació d'averies en les conduccions del subsol de carreteres i camins:

En les zones de 1. ^a i 2. ^a classe.....	5
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe.....	2'50

XIII. — Per la instal·lació en les carreteres i camins o en llur zona d'urbanització, de vies ferrades que no siguin declarades d'utilitat pública; per cada metre lineal de via ferrada:

En la zona de 1. ^a classe.....	5
En les zones de 2. ^a classe.....	2'50
En les zones de 3. ^a classe.....	1'25
En les zones de 4. ^a classe.....	0'85

o) — Per cada permís d'instal·lació, amb caràcter provisional, de les referides vies ferra-

des, que caducarà als sis mesos de concedit, s'abonarà la meitat ($\frac{1}{2}$) del que correspon, segons la tarifa anterior a les respectives zones.

Si la instal·lació, per ésser transversal al camí, no es troba agreujada amb cànon, pagarà pel permís els drets de tarifa amb un augment d'un 20 per 100.

XIV. — Per cada pal, caixa o aparell que es col·loqui en carreteres o camins mancomunals dins de llur zona d'urbanització, amb destinació a l'estesa aèria de conduccions d'energia elèctrica, ocupant una superfície menor d'un metre quadrat:

En la zona de 1. ^a classe.....	50
En les zones de 2. ^a classe.....	25
En les zones de 3. ^a classe.....	12,50
En les zones de 4. ^a classe.....	8,35
Quan s'ocupi una superfície major d'un metre, s'abonarà a proporció de la que s'ocupi.	

XV. — Per cada pal, caixa o aparell que es col·loqui fora de la zona d'urbanització de les dites vies, però dins de la zona de servitud reglamentària, amb destinació a l'estesa de conduccions d'energia elèctrica, ocupant una superfície menor d'un metre quadrat:

En la zona de 1. ^a classe.....	20
En les zones de 2. ^a classe.....	10
En les zones de 3. ^a classe.....	5
En les zones de 4. ^a classe.....	3,35
Quan s'ocupi una superfície major d'un metre, s'abonarà a proporció de la que s'ocupi.	

XVI. — Per cada indicador d'anuncis que es col·loqui a menor distància de 6 metres i a major de 3 de l'aresta de la carretera; per cada permís, que caducarà a l'any de concedit:

En la zona de 1. ^a classe.....	10
En les zones de 2. ^a classe.....	8
En les zones de 3. ^a classe.....	6
En les zones de 4. ^a classe.....	4

XVII. — Per cada indicador d'anuncis que es col·loqui dins de la zona de servitud reglamentària, emperò a major distància de 6 metres de l'aresta de la via; per cada permís:

En la zona de 1. ^a classe.....	5
En les zones de 2. ^a classe.....	4
En les zones de 3. ^a classe.....	3
En les zones de 4. ^a classe.....	2

XVIII. — Per a les instal·lacions telefòniques o telegràfiques particulars, l'arbitri del permís serà la meitat ($\frac{1}{2}$) del fixat per a les anàlogues elèctriques, en les corresponents tarifes anteriors.

TERCERA PART

Cànon anual per servituds i serveis establerts en carreteres i camins mancomunals

XIX. — Per la servitud de passos per a carruatges sobre cuneta o en terraplè, establerts des de 1916 o que s'estableixin d'aquí endavant; per cada pas..... 3

Per la redempció del cànon corresponent a cada pas..... 80

La Mancomunitat declararà exceptuats del pagament d'aquest cànon els que hagin cedit gratuïtament, sense cap condició especial, els terrenys per a la construcció de la carretera o camí.

XX. — Per l'ocupació del subsol de les carreteres i camins amb cables elèctrics, o amb canonades per a aigua o gas, instal·lats en sentit longitudinal del camí; per cada metre lineal de canonada:

En la zona de 1. ^a classe.....	0'20
En les zones de 2. ^a classe.....	0'10
En les zones de 3. ^a classe.....	0'05
En les zones de 4. ^a classe.....	0'025

XXI. — Per l'ocupació del subsol en galeria o capacitat coberta o per instal·lació aèria de les caixes de distribució d'energia elèctrica; per cada metre quadrat de superfície ocupada:

En les zones de 1. ^a i 2. ^a classe.....	10
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe.....	5

XXII. — Per a les línies telefòniques o telegràfiques particulars, l'import del cànon anual serà la meitat ($\frac{1}{2}$) del fixat per a les anàlogues elèctriques, en les corresponents tarifes anteriors.

XXIII. — Per estesa de cables elèctrics aeris, per sobre les carreteres i camins dins de la zona d'urbanització, a saber:

Els destinats exclusivament a l'enllumenatge; per metre lineal de línia.....	0'05
Els altres; per metre de línia.....	0'10
Quan l'extensió de la línia excedeixi de 10,000 volts; per cada metre de línia.....	0'20

XXIV. — Per estesa de línies telefòniques o elèctriques particulars per sobre les carreteres o camins dins de la zona d'urbanització:

Per cada metre lineal.....	0'025
----------------------------	-------

XXV. — Els tramvies establerts o que s'estableixin en carreteres o camins mancomunals, satisfaran, en concepte de cànon anual per l'estesa de llurs línies; per cada metre lineal de via en sentit longitudinal de la carretera o camí:

En la zona de 1. ^a classe.....	1'00
En les zones de 2. ^a classe.....	0'75
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe.....	0'50

Aquest cànon es reduirà a la meitat durant els cinc primers anys d'establert el tramvia.

En aquest cànon va compresa l'estesa de la línia elèctrica aèria o subterrània destinada a suministrar la força.

XXVI. — Les vies ferrades establertes o que s'estableixin en carreteres i camins, per a serveis agrícoles, de mines, boscos, pedres, etc., satisfaran, en concepte de cànon anual per l'estesa de llurs línies; per cada metre lineal de via en sentit longitudinal de la carretera o camí:

En la zona de 1. ^a classe.....	0'60
En les zones de 2. ^a classe.....	0'45
En les zones de 3. ^a i 4. ^a classe.....	0'30

En aquest cànon va compresa l'estesa de la línia elèctrica aèria o subterrània destinada a suministrar la força.

Serán redimibles totes les classes de cànon anual establertes en les presents tarifes, de conformitat amb l'escala que segueix:

Import del cànon anual per cada servitud	Tant per 100 que s'aplicarà per a la capitalització	Import mínim del capital de redempció
Fins a 3 pessetes.....	3'75.....	—
De més de 3 ptes. fins a 10.	4'00.....	80 ptes.
» » 10 » » » 25.	4'50.....	250 »
» » 25 » » » 50.	5'00.....	556 »
» » 50 pessetes	6'00.....	1,000 »

Les excepcions del pagament d'arbitris a favor dels Ajuntaments, així com la substitució dels mateixos per la prestació de serveis relacionats amb la conservació de les vies mancomunals, es regiran per ço que té acordat l'Assemblea en les seves cinquena i setena reunió.

ANEX N.º 2

ARBITRIS SOBRE LA CIRCULACIÓ DE MOTOCICLES, SIDE-CARS, CYCLE-CARS, VOITURETTES, AUTOMÒBILS, ÒMNIBUS I CAMIONS PER CARRETERES PROVINCIALS I CAMINS VEÏNALS A CÀRREC DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

I

Per a poder circular lliurement per carreteres provincials i camins veïnals a càrrec de la Mancomunitat, els motocicles, side-cars, cycle-cars, voiturettes, automòbils, òmnibus i camions pertanyents a persones veïnes o domiciliades a Catalunya, hauran d'anar proveïts d'una patent pròpia anual, de circulació, que s'expedirà a raó de 10 pessetes per als motocicles, 15 per als side-cars, 25 per als cycle-cars, 50 per a les voiturettes, 100 per als automòbils, 250 per als òmnibus i 300 per als camions.

II

Es considerarà com a cycle-car tot cotxe mogut per motor de benzina, de dos seients fixos, transmissió per corretja, el pes del qual, equipat, no excedeixi de 400 kg., ni el cilindratge de 1,100 c. c. Si aquest és superior, així com el pes, es considerarà el cotxe, als efectes de l'arbitri, com a voiturette.

Les voiturettes no podran excedir de 600 kg. ni el

nombre de seients fixos podrà ésser major de dos, ni el cilindratge de 1,350 c. c.

Es considerarà com a camió tot automòbil de roda amb goma massissa que pugui portar com a càrrega mínima 2,000 kg.

III

Els que posseïxin una sola voiturette de les compreses en la base I, pagaran la quota corresponent, o sigui 50 pessetes; els que en posseïxin més d'una pagaran per la primera 50 pessetes, i 15 per cada una de més.

Els que posseïxin un sol cotxe automòbil dels compresos en la base I, hauran de pagar l'al·ludida quota anual de circulació de *cent* pessetes; els que posseïxin dos cotxes pagaran la de *cent vint-i-cinc* pessetes, i per cada cotxe més satisfaran *vint* pessetes anuals.

Els que posseïxin un sol cotxe òmnibus dels compresos en la base I hauran de pagar l'esmentada quota anual de circulació de *dues centes cinquanta* pessetes; els que posseïxin dos òmnibus pagaran la de *tres centes quinze* pessetes, i per cada òmnibus més satisfaran *cinquanta* pessetes.

Els que posseïxin un sol camió hauran de pagar l'esmentada quota anual de circulació de *tres centes* pessetes, els que en posseïxin dos pagaran la de *quatre centes cinquanta* pessetes, i *cent* més per cada un de més.

IV

Els motocicles, side-cars, cycle-cars, voiturettes, automòbils, òmnibus i camions matriculats per primera vegada després de començat l'exercici econòmic respectiu, satisfaran la part proporcional de quota corresponent al temps que falti per a acabar l'any.

V

Per als motocicles, side-cars i cotxes dels estrangers o nacionals no residents a Catalunya, es facilitaran permisos gratuïts de lliure circulació, valedors sols per a un mes.

No es podran concedir més de tres permisos de forasters, anualment, a una mateixa persona.

VI

Transcorregut el termini de cobrament voluntari que assenyali el Consell Permanent, els propietaris d'automòbils compresos a qualsevolga de les bases I, II i III que siguin sorpresos circulant per carreteres provincials o camins veïnals a càrrec de la Mancomunitat sense haver-se proveït de l'abans al·ludida patent anual, hauran de pagar, per dret de circulació, durant l'any, doble de la quota que ordinàriament els corresponia, si la paguen dins els vuit dies feiners següents a aquell en què se'ls hagi invitat per ofici a pagar-la; i triple quota si deixen transcórrer els expressats vuit dies sense satisfer l'arbitri, el qual, en tal cas, es farà efectiu per la via administrativa d'apremi.

VII

Els propietaris de voiturettes vindran obligats a pagar doble quota de la que ordinàriament els correspon quan eludeixin o intentin eludir la tarifa que els correspongui en la categoria que estableixi la base II.

VIII

El Consell Permanent podrà concertar o arrendar aquest servei.

ANEX N.º 3

MANICOMI DE SALT (GIRONA)

Pressupost especial de despeses del Manicomi de Salt, de la província de Girona, per a l'any 1918.

	PESSETES	PESSETES
CAPÍTOL I		
QUEVIURES, UTILLATGE I COMBUSTIBLES		
Pels que es consideren necessaris per als asilats, durant l'any.....	99,000	
Pels que es consideren necessaris per als dependents que gaudeixen d'aquest benefici.....	17,000	116,000
CAPÍTOL II		
FARMÀCIA		
Per compra de medicines, efectes d'apotecaria per aquest establiment, i vacuna.	3,250	3,250
CAPÍTOL III		
LLITS, VESTUARI, UTILLATGE DE CUINA, SAFAREIG, IL·LUMINACIÓ I CALEFACCIÓ		
Quantitat que es considera necessària enguany per a conservació, reposició i construcció de llits i robes, vestuari, i calçat, utillatge i moblatge de cuina, despeses de safareig i assecadors, il·luminació i calefacció.....	24,150	24,150
<i>Suma i segueix.....</i>		143,400

	PESSETES	PESSETES
<i>Suma anterior.....</i>		143,400
CAPÍTOL IV		
METGES, PRACTICANTS, EMPLÈATS I SERVENTS		
Un metge director, amb el sou de....	5,000	
Un metge auxiliar, amb el sou de 500 pes- setes i 500 pessetes de gratificació...	1,000	
Un practicant, amb el sou de.....	500	
Deu servents, a 240 pessetes.....	2,400	
Nou serventes, a 180 pessetes.....	1,620	
Cinc filles de la Caritat, a raó de 120 pes- setes.....	600	
Un administrador, amb el sou de.....	3,500	
Un auxiliar d'Administració, amb el sou de.....	2,500	
Un escriptent, amb el sou de.....	1,500	18,620
CAPÍTOL V		
DESPESES REPRODUCTIVES		
Per la compra de llevors, aixades i altres eines per al conreu de l'horta de l'es- tabliment, i adobs.....	600	
Per la manutenció de la mula i altres animals casolans, i recomposició del carro i guarniments, més 300 pessetes per al carreter.....	1,600	
Per la gratificació de 3 mossos, i 40 pes- setes per al manescal.....	820	
Per un ajudant flequer.....	1,091'25	4,111'25
CAPÍTOL VI		
CÀRREGUES DE L'ESTABLIMENT		
Per assegurança d'incendis, edifici i mo- blatge.....	174'10	
Per assegurança d'accidents del treball del carreter.....	39'15	213'25
<i>Suma i segueix.....</i>		166,344'50

	PESETES	PESETES
<i>Suma anterior.....</i>		166,344'50
CAPÍTOL VII		
CAPELLÀ I CULTE		
Per honoraris del Vicari, a raó de 500 pesetes l'any, i augment gradual de sou.....	750	
Per les despeses que ocasioni la compra de cera i oblata de les misses que diàriament celebra el dit Vicari, així com per a la conservació de casulles, albes i altres ornaments, i funcions que a l'Església se celebren.....	250	1,000
CAPÍTOL VIII		
DESPESES GENERALS		
Quantitat que es considera necessària enguany per a reparació de finques, despeses extraordinàries i imprevistes, despeses d'Oficina i altres.....	10,122'18	10,122'18
<i>Total despeses.....</i>		177,466'68

Girona, 9 d'octubre de 1917
L'Administrador interi,
JOAN BENESIS

Visat
El Conseller Delegat,
A. RIERA I PAU

TRANSFERÈNCIES DE CRÈDIT

TRANSACTIONS OF CREDIT

TRANSFERÈNCIES DE CRÈDIT

La Secció d'Intervenció del Departament d'Hisenda s'ha dirigit al Consell fent present que, examinades les consignacions del Pressupost en curs, s'imposa la necessitat de reforçar-ne algunes si es vol que quedin completament atesos els serveis a què aquelles vénen destinades, oferint el propi Pressupost mitjans hàbils d'omplir les seves deficiències, puix hi ha algunes consignacions d'altres capítols i articles que oferiran un sobrant després de cobertes íntegrament les atencions que comprenen; i que, per tant, es podrien aprofitar aquests sobrants per transferir-los en la part precisa a les consignacions del mateix Pressupost que han d'ésser reforçades.

Cinc són les consignacions del Pressupost de despeses que es troben en el cas indicat : la partida número setanta nou de l'article segon del capítol quint: «Despeses de sosteniment del Manicomi de Salt de la província de Girona»; la partida número seixanta cinc de l'article segon del capítol tercer : «Per l'adquisició de xarxes telefòniques existents, instal·lació de noves línies telefòniques, i altres despeses relacionades amb l'establiment d'aquest servei»; la partida número cinquanta quatre de l'article primer del ca-

pítol segon : «Per a pagar les contribucions, impostos i recàrrecs corresponents per tots conceptes als sous, indemnitzacions i gratificacions dels empleats de la Mancomunitat i altres pagaments que acordi el Consell i a tots els que es facin a càrrec de l'article primer del capítol primer d'aquest Pressupost»; i les partides cinquanta set i seixanta de l'article primer del capítol tercer : «Personal de capatassos i peons», i «Indemnitzacions i despeses de viatge al personal facultatiu per sortides fora de la seva residència».

En la primera de les esmentades consignacions mancaran vint-i-set mil pessetes, degut a l'augment de preu dels queviures motivat per les excepcionals circumstàncies per què atravesa el país; en la segona, cent seixanta una mil pessetes motivat per l'extraordinària empena que aquest any s'ha donat a la instal·lació de línies telefòniques; en la tercera faltaran sis mil pessetes, per insuficiència del càlcul fet en formar el Pressupost; en la quarta, seixanta mil cinc centes pessetes, i en la quinta, vuit mil pessetes, aproximadament, per la intensitat que el Consell ha cregut necessari donar al servei importantíssim de conservació dels camins i carreteres de la Mancomunitat.

Aquestes cinc deficiències que, totes juntes, pugem a dues centes seixanta dues mil cinc centes pessetes, es poden cobrir : la primera, transferint vint-i-set mil pessetes de la partida setanta vuit; la segona, transferint cent seixanta una mil pessetes de la partida seixanta dos; la tercera, transferint sis mil pessetes de les partides cinquanta cinc i cinquanta cinc bis, en la proporció de quatre mil pessetes de la partida cinquanta cinc, i dues mil pessetes de la número cinquanta cinc bis; la quarta, transferint la quanti-

tat de seixanta mil cinc centes pessetes de la partida cinquanta nou; i la quinta, transferint vuit mil pessetes de la mateixa partida número cinquanta nou.

Per les consideracions que precedeixen, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea l'adopció del següent

ACORD

Es transfereix al concepte «Despeses del sosteniment del Manicomi de Salt, de la província de Girona», partida número setanta nou de l'article segon del capítol quint, la quantitat de vint-i-set mil pessetes del crèdit que figura en la partida número setanta vuit destinada a «Estades i altres despeses relacionades amb el servei de dementats a les províncies de Barcelona, Lleida i Tarragona».

Es transfereix també al concepte «Per l'adquisició de xarxes telefòniques existents, instauració de noves línies telefòniques i altres despeses relacionades amb l'establiment d'aquest servei», partida número seixanta cinc de l'article segon del capítol tercer, la quantitat de cent seixanta una mil pessetes, del crèdit que figura en la partida seixanta dos «quantitat a invertir en l'estudi, projecte, construcció i recepció dels camins subvencionats per l'Estat i adjudicats en virtut del segon concurs obert per aquell».

Es transfereix així mateix al concepte «Per a pagar les contribucions, impostos i recàrrecs corresponents per tots conceptes als sous, indemnitzacions i gratificacions dels empleats de la Mancomunitat i altres pagaments que acordi el Consell i a tots els que es facin a càrrec de l'article primer, capítol primer d'aquest Pressupost», partida número cinquanta qua-

tre de l'article primer, capítol segon, la quantitat de sis mil pessetes, dels següents crèdits : quant a quatre mil pessetes, del corresponent a la partida número cinquanta cinc «Interès anual a 4'50 per 100 de 15,048 obligacions», i quant a les restants dues mil pessetes, de la partida número cinquanta cinc bis «Per a pòlisses de dues pessetes amb destinació als 8,429 títols de l'Emprèstit de la Mancomunitat que s'han d'emetre en l'any corrent, pagament de drets reals i altres despeses relacionades amb el dit servei».

Igualment es transfereixen al concepte «Personal de capatassos i peons», partida número cinquanta set de l'article primer, capítol tercer, seixanta mil cinc centes pessetes del crèdit que figura en la partida número cinquanta nou destinada a «Grava, arbrat i altres despeses de material».

I, finalment, es transfereixen al concepte «Indemnitzacions i despeses de viatge al personal facultatiu per sortides fora de la seva residència», partida número seixanta de l'article primer, capítol tercer, vuit mil pessetes del crèdit que figura en la partida número cinquanta nou destinada a «Grava, arbrat i altres despeses de material».

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. —
El President accidental, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*:
FRANCESC D'A. BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA —
JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MES-
TRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADA-
FALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 30 de novembre.

ESCOLA ESPECIAL
D'INFERMERES-AUXILIARS
DE MEDICINA

ESCOLA ESPECIAL
DE ALUMNOS-AZULEJAS
DE BARCELONA

ESCOLA ESPECIAL
D'INFERMERES - AUXILIARS DE MEDICINA

És un problema candent a tot el món, i no per nou menys sentit a Catalunya, el de la formació professional de la dona. Diferents iniciatives particulars, algunes d'elles meritíssimes, s'han produït entre nosaltres. Però el poder públic no pot restar indiferent a aquesta qüestió. Ja s'ha presentat ella a la Mancomunitat des de les primeres etapes de política de cultura, i tant a un desig d'aportar-hi alguna petita solució parcial com a una necessitat administrativa respongué la creació de l'Escola Superior de Bibliotecàries.

Aquesta fundació tingué altrament l'aventatge de fixar un criteri teòric i de proporcionar un instrument d'experimentació pràctica en la qüestió de l'ensenyament femení. Des del primer punt de vista es fa, per virtut d'aquella, patent l'acceptació del principi que les més elevades funcions liberals han d'ésser obertes a la iniciativa de la dona. Com a instrument d'experiència, l'Escola de Bibliotecàries ha resultat també excel·lent: en rigor podem dir que les línies generals de la seva organització poden servir-nos de base per a moltes, sinó per a totes, entre les institucions d'ensenyament superior femení.

Dins d'aquest ordre ha pensat el Consell Permanent en la utilitat de crear, al costat de l'Escola Superior de Bibliotecàries, altres Escoles que, corresponent a un tipus anàleg, donin sortida a dues professions corresponents a les quals cal també fonament científic: les Infermeres-Auxiliars de Medicina i la d'Auxiliars de Farmàcia.

Es comprèn tot seguit l'orientació social a què institucions d'aquest ordre corresponen, i la base de coneixements que cada una necessita. Però creiem haver d'insistir en un principi ja aplicat en el plantejament de l'Escola de Bibliotecàries. I és que, en institucions d'aquest ordre, en quant les organitza un poder nacional, els ensenyaments no han de cenyir-se a les matèries científiques i professionals, sinó emprar-se, i en general informar-se, en l'esperit ample i elevat d'humanitats. En rigor, la llengua grega no fóra absolutament indispensable a l'exercici de la professió de Bibliotecària; però el seu valor educatiu i d'ennobliment és enorme. Per iguals raons creiem que, encara que el coneixement de la literatura, per exemple, no estigui directament exigit per la professió d'Auxiliar de Medicina o de Farmàcia, no hauria de mancar una iniciació d'aquest ordre dins el quadre docent de l'Escola que a la professió prepari. No oblidem que en cada cas concret es tracta, per a nosaltres, no solament d'un servei d'Instrucció pública, sinó d'una obra d'educació general i de formació ciutadana.

Una diferència essencial presenten, aquestes Escoles que es proposen, respecte de l'Escola de Bibliotecàries; i és que, així com aquesta dona sortida a una professió oficial inclosa dins els nostres serveis administratius, aquelles no poden oferir professionalment la

mateixa garantia. No obstant, cal tenir en compte que entre la Mancomunitat com les Diputacions de Catalunya i els seus Ajuntaments, sostenen ja prou serveis benèfics i sanitaris perquè el títol de l'Escola exigít per l'ingrés a certs càrrecs d'ells vingués a ésser als ulls de la clientela escolar d'aquella una garantia de l'esdevenidor. Sobre aquest extrem, com sobre altres de plantejament i solució anàlegs, es plantejarà una acció decidida que alguna intervenció parlamentària i governamental pot venir a ajudar oportunament.

De les dues escoles a què ens havem referit abans, creu del cas el Consell Permanent començar de fer instaurar la d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, perquè la necessitat d'estudis d'aquest ordre és tan vivament sentida que ja la iniciativa particular i religiosa s'ha anticipat a la iniciativa oficial en la qüestió; però aquesta darrera és sovint reclamada. Afegim, com detall d'algun interès per a nosaltres, que el fet de la instauració d'aquesta escola pot significar una molt petita despesa, donada la possibilitat d'aprofitar com centre d'ensenyaments alguna de les institucions benèfiques i sanitàries que ja formen part del servei mancomunal o provincial a Barcelona; el professorat, per exemple, podria obtenir-se dins del personal mèdico-facultatiu d'aquests centres.

Les línies generals de l'organització de l'Escola Especial d'auxiliars de Medicina poden pendre per model l'Escola de Bibliotecàries. Un detall, però, creiem que hauria de modificar-se. El caràcter dels ensenyaments de l'Escola d'Infermeres-Auxiliars de Medicina fa que segurament hagi d'acudir a ella una clientela no limitada a futures professionals sinó comprenent també moltes joves que es destinen a mares de famí-

lia, religioses, etc. L'entrada de la nova Escola hauria d'ésser doncs, més oberta que la d'aquella que li fa de model, serà bo, doncs, prescindir en ella de la condició del concurs i del nombre determinat de places ofertes. També la durada d'estudis pot reduir-se; restarà limitada a dos anys, entre els quals es distribuïran els ensenyaments d'ordre general, científic i professional que l'Escola comporta.

En vista de les consideracions anteriors, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea l'adopció dels següents:

ACORDS

1.^r El Consell Permanent procedirà a l'organització d'una Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, dins un tipus anàleg al de l'Escola Superior de Bibliotecàries.

2.ⁿ Una part dels ensenyaments d'aquesta Escola es situarà com annex a algun establiment mèdico-benèfic de caràcter provincial o mancomunal. Per les matèries de caràcter bàsic i de cultura general es procurarà aprofitar els ensenyaments ja establerts per la Mancomunitat i per la Diputació.

3.^r La instrucció dins l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina durarà dos anys i comprendrà matèries dels ordres següents: Humanitats i disciplines centrals de cultura; ciències físiques i naturals; estudis higiènics i mèdics elementals; pràctica del servei de malalts.

4.^t El professorat dels ensenyaments de l'Escola no comprès en les utilitzacions indicades en l'acord segon serà proveït i organitzat en condicions anàlogues a les de l'Escola Superior de Bibliotecàrie

5.^à No s'exigirà examen d'ingrés en l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina. A l'acabament dels estudis serà concedit un diploma exigible en els serveis sanitaris i benèfics de la Mancomunitat i de la Diputació que ulteriorment es determini.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. — *El President accidental*, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*: FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — JOSEP PUIG I CADAVALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 30 de novembre, però havent d'entendre's redactats així els extrems 4.^t i 5.^à.

«4.^t El professorat dels ensenyaments de l'Escola no comprès en les utilitzacions indicades en l'acord segon serà proveït pel Consell Permanent per mitjà de concursos, a menys que, per tractar-se de persones que per la seva situació o competència cregui el Consell del cas fer el nomenament d'una manera directa, donant-ne després compte a l'Assemblea. El referit professorat, serà organitzat en condicions anàlogues a les de l'Escola Superior de Bibliotecàries».

«5.^à No s'exigirà examen d'ingrés en l'Escola Especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina, però, les ingressants acreditaran reunir les condicions físiques i culturals necessàries per a poder seguir els cursos de l'Escola. A l'acabament dels estudis serà concedit un diploma exigible en els serveis sanitaris i benèfics de la Mancomunitat i de les Diputacions que ulteriorment es determini.

ESCOLES LOCALS D'INDÚSTRIES

ARXIU GENERAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

ESCOLES LOCALS D'INDÚSTRIES

Les línies generals de l'acord sobre projecte d'Escoles de Comerç, aprovat per l'Assemblea en la seva darrera reunió, poden inspirar-nos per analogia les d'un projecte d'Escoles locals d'Indústries. També aquí, cal tenir en compte a la vegada el desig manifestat per les localitats, la limitació dels mitjans amb què pot comptar-se, i la conveniència de col·locar aquestes noves institucions en condicions tals, que els beneficis d'elles puguin ésser aprofitats fins per les classes socials més humils, àdhuc les ja ocupades pel treball retribuït, de conformitat amb la tendència popular de la Mancomunitat de Catalunya, que com aleshores es deia, és la institució de govern general més democràtica de tota Europa.

Una diferència essencial es presenta, però, entre el pla general d'aquelles fundacions i l'adoptable, en les que són objecte de la present proposició d'acord. I és que aquí ja no és necessària com aleshores la creació d'un centre especial de formació del personal que hagi d'ocupar-se en l'ensenyament. Els instituts de formació tècnica creats per la Diputació de Barcelona i pel Patronat de l'Escola Industrial, amb la forta cooperació moltes vegades dels indus-

trials mateixos i d'altres elements econòmics, constitueixen ja seminari suficient per a la satisfacció de les necessitats que les Escoles locals d'Indústries vinguin a crear entre nosaltres. Progressivament, a mesura que avancem en la nostra tasca, podem ja recolzar-nos sobre la tasca feta anteriorment, i trobem en ella facilitats; ja no és indispensable, en l'obra de la renovació docent de Catalunya, com ho era fa alguns anys encara, crear organismes amb totes les seves peces i roturar, per dir-ho així, terrenys que encara no havien conegut el cultiu.

Un altre punt d'especialitat del projecte que segueix, és el d'haver-se atès en ell i resolt (encara que sigui d'una manera embrionària i necessitada d'ampliació ulterior) el problema que representa a Catalunya la manca d'un període d'instrucció general que correspongui a aquell que en altres països és conegut amb el nom d'*Ensenyament primari superior* i en alguns països amb el de *Grammar-Grades*. Entre el primer ensenyament, sovint mal desenrotllat o mal aprofitat, i l'entrada a les Escoles professionals, resta un període que en les carreres de constitució econòmica burgesa, s'omple amb l'anomenat Ensenyament secundari o Batxillerat, que proporciona una cultura general en un nivell superior al de l'Escola. Pel temps que suposen aquests estudis, per les despeses de la seva prossecució, pel caràcter mateix de les disciplines que en ell es cursen, ells són generalment inassequibles als joves de les classes populars que es destinen a les arts i als oficis, al comerç, a l'agricultura o a les indústries. Però és evident que hi ha un fort interès de cultura pública que els pertanyents a aquestes classes socials no quedin reduïts, en la llur formació d'homes i de ciutadans, al nivell mínim

que l'ensenyament primari representa. Una exigència pràctica, en el curs dels mateixos estudis, ve a afegir-se a aquesta necessitat : els alumnes que ingressen en les Escoles especials professionals no estan generalment en condicions, per manca d'una base científica general, d'entendre els ensenyaments d'aplicació tècnica.

Això ha fet pensar al Consell de la Mancomunitat de Catalunya en la conveniència d'introduir, en cada Escola local d'Indústries, un període preparatori, destinat a una formació científica i humana general, que pugui servir també de preparació a l'entrada a altres Escoles, com les de Comerç, Agricultura, Bells Oficis, Bibliotecàries i altres. Aquest període, per exigències del moment i atenent a la realitat social que ens envolta i al caràcter d'urgència amb què moltes vegades es presenta l'orientació professional, quan s'han deixat transcórrer sense decisió alguns anys de l'adolescència, apareix en el nostre projecte com reduïble al temps d'un any, en el cas d'alumnes aprofitats o ben dotats d'una certa preparació anterior; però es presenta, de tota manera, ordenat en tres graus, que hi haurà aventatge que els alumnes que disposin de temps per fer-ho segueixin ordenadament i completament, posant en aquest aprenentatge alguna detenció.

Així instaurarem a Catalunya, en forma d'una secció preparatòria d'Escoles locals d'Indústries, el germen d'una manera de Batxillerat curt, amb el caràcter d'ensenyament secundari democràtic, destinat directament a aquells que, sense voler o poder emprendre els estudis del Batxillerat acadèmic i oficial, necessiten, però, completar els coneixements adquirits (o potser no adquirits) a l'Escola primària, abans

d'entrar en l'estudi d'una preparació professional especialitzada. Mes com en aquest punt no ens trobem amb les facilitats que remarcàvem en allò que és referent a la part tècnica de l'ensenyament d'aquelles Escoles, sobre la formació del personal docent, creiem indispensable, anàlogament a l'acordat en son dia respecte a les Escoles de Comerç, la institució d'un petit organisme central destinat a satisfer aquella exigència. El pla complet, matèria d'aquest projecte, comporta, doncs, l'establiment d'Escoles locals d'Indústries, amb una secció especial cada una, amb una secció preparatòria també cada una i amb un organisme central de formació docent, destinat a la preparació del personal d'aquestes darreres seccions.

Aquestes institucions haurien d'instaurar-se repartint-les entre les localitats de Catalunya que ho sol·licitessin, adoptant aquí encara el principi aplicat en la implantació de les Biblioteques populars i de les Escoles de Comerç. L'experiència demostra que rendeixen bons fruits aquestes institucions, situades en llocs que en tenen veritablement el desig i que són disposats a servir aquest desig amb algun sacrifici. Quan, en canvi, una millora així s'obté com a present purament gratuït, es dóna poc valor a aquest regal, i sense massa de penediment se'l deixa després de caure. El fet d'aquesta aportació i relatiu sacrifici per part de les localitats, donà a la vegada una base de gran objecció al repartiment entre elles dels beneficis d'institucions així. Sense el qual, el criteri fóra potser arbitrari i massa sotmès a forces d'ordre diferent. Creiem, doncs, que la concessió d'Escoles locals d'Indústries entre les diferents localitats de Catalunya hauria de fer-se en virtut d'una convoca-

tòria anual i d'un concurs de condicions iguals a les exigides dins els concursos per la concessió d'Escoles de Comerç. Quant a l'establiment de formació docent destinat a la preparació del personal de les primeres seccions d'aquestes Escoles, és natural que s'instal·li a Barcelona, sobre tot tenint en compte l'aventatge de l'aprofitament dels centres que ja existeixen per fundació de la Mancomunitat o de la Diputació.

L'organització interior de les Escoles locals d'Indústries pot pendre per tipus i seguir, en les línies generals, l'Escola Elemental del Treball de Barcelona en allò que es refereix a l'aspecte i als mètodes aprovats per la Mancomunitat; respecte de les Escoles de Comerç en allò que es refereix a l'aspecte pedagògic. El detall d'aquesta adaptació pot deixar-se per estudis ulteriors, molt principalment pels Estatuts, diferents en cada cas, que es plantegin al començament del viure de cada Escola.

Tenint en compte les consideracions anteriors, el Consell Permanent té l'honor de proposar a l'Assemblea l'adopció dels següents

ACORDS

1.^r El Consell Permanent procedirà a l'organització d'Escoles locals d'Indústries, en les localitats que ho sol·licitin i que n'obtinguin la concessió, mitjançant un concurs sotmès a bases anàlogues a les aprovades per les Escoles de Comerç.

2.ⁿ Cada Escola local d'Indústries comprendrà dues seccions:

a) Una d'educació general i preparatòria a l'ingrés a la secció següent.

b) Una secció elemental d'ensenyament d'Indústries, paral·lela a la secció elemental de les Escoles de Comerç aprovades en Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya en novembre de 1916.

A més, organitzarà, el Consell Permanent, una Escola de professors especials, amb l'encàrrec de formar el personal per a la primera secció d'aquestes institucions docents.

3.^r L'organització de les seccions d'educació general haurà de fer-se d'acord amb les següents condicions:

a) L'ensenyament serà dividit en tres graus: un de complement de l'ensenyament primari, un altre de formació general i un tercer de preparació especial. Els Professors de cada secció podran autoritzar la reunió d'aquests tres períodes en un sol any.

b) Cada Escola haurà de tenir com a mínimum quatre Professors, distribuïts per grups d'especialitats. El sou mínim dels Professors serà de dues mil cinc cèntes pessetes anuals. El professorat haurà d'ésser reclutat entre els mestres i mestresses públics, els llicenciats en Filosofia o Ciències i les bibliotecàries de la Mancomunitat que s'avinguin a seguir dos cursos en l'Escola de Professors especials que s'autoritza en el tercer apartat de la base segona, i seran designats per nomenament directe del Consell Permanent.

4.^t L'organització de les seccions especials dins les Escoles locals d'Indústries haurà de fer-se d'acord amb les següents condicions:

a) Els ensenyaments a establir a cada Escola seran determinats pel Consell Permanent, vista la petició que les localitats facin en el concurs respectiu, i previ informe de la Direcció d'Instrucció Pública de la Mancomunitat.

b) Cada ensenyament ha d'ésser organitzat especialment i haurà de tenir un mínimum de quatre Professors ordinaris pels tres grups d'assignatures o treballs en què es pot considerar dividit generalment el pla de cada ensenyament industrial, és a dir, ciències de preparació, tecnologia de l'ofici, pràctiques de taller i dibuix. Per les pràctiques, es reclutaran, a més, ocasionalment, professionals d'ofici, als quals es retribuirà a tipus de jornals. El sou mínim dels Professors ordinaris, serà de dues mil cinc centes pesetes anuals, i cada Professor vindrà obligat a repetir la seva lliçó una vegada pels estudiants concurrents a classes diurnes i una altra pels concurrents als cursos de nit. L'organització pedagògica d'aquests ensenyaments es farà adaptant a les noves Escoles el sistema adoptat en el projecte d'Escoles de Comerç.

c) Els Professors hauran d'ésser reclutats entre els Directors de grups d'indústries que forma la Diputació de Barcelona, entre titulars de les Escoles d'Enginyers, Arquitectes o Facultats de Ciències i de Farmàcia i seran nomenats directament pel Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya.

d) Per a l'ingrés en la secció segona d'una Escola local d'Indústries haurà d'haver-se cursat un any d'estudis, com a mínimum, en la secció primera. Els aspirants seran sotmesos a un examen d'ingrés.

5.ª L'organització de l'Escola de Professors Especials haurà d'ésser feta principalment a base dels ensenyaments que la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de Catalunya tenen organitzats en les seves institucions docents, sense perjudici de crear els que considerin necessaris per a completar la formació d'aquells.

Palau de la Generalitat, 30 d'octubre de 1917. —
El President accidental, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*:
FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JO-
SEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MES-
TRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADA-
FALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió
de l'Assemblea del 30 de novembre, però havent de
entendre's redactat així el paràgraf c) de l'extrem 4.^t

c) «Els Professors hauran d'ésser reclutats entre
els Directors de grups d'indústries que forma la Di-
putació de Barcelona, entre titulars de les Escoles
d'Enginyers, Arquitectes o Facultats de Ciències i de
Farmàcia o altres Escoles tècniques i seran nomenats
per concurs, pel Consell Permanent de la Manco-
munitat de Catalunya.»

RELACIÓ
DE CAMINS DE FERRADURA
A RECONSTRUIR

RELACIÓ DE CAMINS DE FERRADURA A RECONSTRUIR

És un fet l'existència a Catalunya d'una extensa xarxa de camins de ferradura, única forma de comunicació de comarques enteres a les quals no ha arribat altre mitjà de transport. Aqueixes vies, d'origen antiquíssim, estan avui quasi abandonades, i la conseqüència és que una extensió grandíssima de la nostra terra compta únicament amb mitjans de comunicació inferior als de l'Edat mitjana, en la qual els monestirs i els senyors curaven de bastir-hi ponts i enllaçar-les amb les vies carreteres i fins a cert punt les conservaren.

Moltes d'aquestes vies, ultra llur utilitat, són camins que passen per llocs interessants de paisatge, seguint o bé els engorjats dels rius i les valls altes, o bé les carenes i ports de les muntanyes, essent freqüentats pels excursionistes que cerquen les belleses naturals, tan abundoses a Catalunya. Tenen, doncs, una utilitat per al transport dels fruits de comarques enteres i per a la comunicació d'una població nombrosa, i àdhuc un interès d'excursionisme, font de

riquesa material i moral que la Mancomunitat no pot oblidar.

El Consell, en virtut d'una moció feta pel Conseller D. Josep Puig i Cadafalch en reunió del dia 21 de juny proppassat, encarregà a D. Cèsar August Torras l'estudi de les vies muntanyenques que més urgentment calia millorar. El Sr. Torras ha complert la comanda presentant una llista d'aqueixes vies, acompanyada d'una excel·lent memòria on s'estudien d'una a una, i d'una carta geogràfica on es troben assenyalades totes elles.

A les vies proposades, el Consell ha cregut que hi havia d'afegir la que comunica la Vall de Bohí amb la Vall d'Aran passant pel Port de Colomes, i la de Dallò a Coma de Vaca i Ull de Ter, que és sol·licitada pel Centre Excursionista de Catalunya i pels veïns i propietaris de la comarca de Ribes.

Els camins a renovar podrien ésser més nombrosos; s'han triat però, preferentment els que donen mitjà de transport a les comarques isolades, sense cap mena de mitjà rodat de relació, separades del centre d'activitat per altes serralades. S'ha tingut en compte també no escollir, per a realitzar aqueixa mena de reconstruccions, els llocs on hi ha probabilitats de construir-hi carreteres.

Aquests camins existeixen en llur major part, però cal fer-hi un treball de conservació i millora. Sovint n'hi ha prou amb allargar-ne un tros d'excessiva pendent, amb desviar-ne un altre d'un lloc perillós, ja amb fer un pont o bé una passera, per a dotar-los de condicions de viabilitat. Aquest treball ha d'ésser completat marcant llur quilometratge, assenyalant amb pilans visibles llur traçat en els ports i care-

nes que la neu cobreix a l'hivern, i construint llocs de refugi en els indrets més perillosos.

Les dites consideracions (la darrera de les quals recull l'esperit d'una moció feta pel Diputat D. Pere Lasala en la penúltima Assemblea) han inclinat al Consell a presentar el següent

PROJECTE D'ACORD

Primer. S'aprova la següent relació de camins de ferradura a millorar o reconstruir per la Mancomunitat de Catalunya:

- 1.^r De la corba d'Agulló a Ager per Corsà i Serra de Montsech en la vall Ribagorçana.
- 2.ⁿ De Montrevei, seguint el Ribagorça aigües amunt, i pel port de Viella, a Viella.
- 3.^r De Capdella pel port de Rus a Bohí.
- 4.^t D'Organyà pel coll de Carreu a Aramunt.
- 5.^d Del Pla de Seu d'Urgell per Sant Joan de l'Herm a Sort.
- 6.^d D'Organyà pel coll de Cambrils a Sant Llorenç dels Piteus.
- 7.^d De Sant Llorenç dels Piteus pel coll de Gòsol a Gòsol.
- 8.^d De Gòsol pel coll de Jou, Saldes i Sant Julià de Vallcebre a Guardiola de Bagà.
- 9.^d De Tuxent pel port del Comte a Sant Llorenç dels Morunys.
10. De Tuxent pel coll de la Vena a Bagà.
11. De Gòsol pel coll de Tancalaporta a Bellver.
12. De Set Cases a la Portella de Mantet.
13. Del Coll de la Boixeda a Sant Aniol, i de Sant Aniol a Sant Llorenç dels Cerdans.

14. De Massanet de Cabrenys a Riu Major.
15. De l'ermita de Santa Fe a Viladrau.
16. De Roda a la carretera d'Amer a Girona.
17. De Bohí pel port de Colomes a la Vall d'Aran.
18. De Dallò a Coma de Vaca i Ull de Ter.

Segon. S'autoritza el Consell perquè realitzi aquest pla en l'ordre i forma que consideri més convenient.

Tercer. Les despeses que originin els esmentats arranjaments aniran a càrrec de la partida «Per a despeses de tota mena, relacionades amb obres d'acabament i millora; amb la construcció de ponts i altres mitjans de comunicació», del Pressupost per a 1918.

Palau de la Generalitat, 8 de novembre de 1917.
— *El President accidental*, ROMÀ SOL. — *Els Consellers*: FRANCESC BARTRINA — JOSEP M.ª ESPAÑA — JOSEP ESTADELLA — ANSELM GUASCH — JOSEP MESTRES — ALFRED PEREÑA — JOSEP PUIG I CADA-FALCH — AGUSTÍ RIERA.

L'anterior projecte d'acord fou aprovat en reunió de l'Assemblea del 30 de novembre.

ANEXOS A LA RELACIO
DE CAMINS DE FERRADURA
A RECONSTRUIR

ANEX N.º 1

INFORME DE D. CÈSAR A. TORRAS ACOMPANYANT LA
LLISTA DELS CAMINS DE FERRADURA A RECONSTRUIR
PER LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA.

Complint l'honorós encàrrec que em confià la Mancomunitat de Catalunya d'assenyalar els camins de ferradura de realització més necessària, tinc el gust de presentar un cert nombre dels mateixos que a mon concepte han d'ésser amb preferència reconstruïts o renovats.

Al fer la tria he tingut en compte especialment que fossin aquests en comarques o regions isolades de tota via de comunicació rodada, enforçant amb elles en els extrems de son recorregut.

Això ha fet que la major part dels camins que assenyalo siguin en les regions muntanyoses del Pireneu o bé en ses alteroses ramificacions. He procurat en aquests camins enllaçar comarques separades per altes serralades i donar sortida al trànsit de nuclis de població.

He tingut també en compte, a l'assenyalar aquests camins, no fer-ho en llocs on hi ha probabilitat de construir-s'hi carretera o camí veïnal rodat, conceptuant, a més, que en els països relativament plans no hi ha necessitat de camins de ferradura, que són sols conuenients en els llocs més asprosos de muntanya.

Molts més dels que assenyalo podrien encara indicar-se, no en qualitat de renovació, sinó de complet establiment; tal passa en molts dels formosos engorjats dels nostres rius, on per salvar-los s'han de fer extensos toms de marrada. Serien convenients, entre altres, construir com a camins de gorja: el del riu Cardener, entre Olius i el pont de Vallonga, sota Sant Llorenç; el de l'Aiguadevalls, entre Guixers i Gòsols, passant junt a l'interessant pont natural conegut amb el nom de Pont Cabradís; el de l'Aiguadora, entre Llinàs i l'Hostal de Pi, sota la serra d'En Sija; el de les gorges del Fresser, sollicitat amb interès pel Centre Excursionista de Catalunya i pels veïns i propietaris de la comarca de Ribes, que tenen ofert son concurs; i molts d'altres força interessants que podrien nomenar-se.

Serien també interessants a construir camins de muntanya, a l'estil d'altres països de l'estranger que posseeixen com nosaltres bellesa natural, els quals tenen bona cura en posar-les en valor i fer-les conèixer i apreciar. Un camí, per exemple, que travessés per la Canal Baridana la formidable Serra de Cadí; camins en les nostres principals muntanyes, Montsant, Ports de Beceit, Sant Llorenç de Munt, Serres de Picamill, Picansell, Rojals i Prades; altres, també, a la serra de Bescaran i a les fronteres d'Andorra, facilitant la visita als renomats estanys de la Pera, Malniu i Maranges, en correspondència de comunicació amb el gran nombre de poblets isolats escampats en aquella regió muntanyosa; altres, a més, en les preciososes comarques de muntanya del Pallars i del Ribagorça que rivalitzen en bellesa amb les més renomades de les regions alpines.

M'he limitat, doncs, al més essencial que pugui fer-se de moment, esperant de l'esperit pràctic i patriòtic de la Mancomunitat, que es faci més endavant ço que porto lleugerament indicat.

Ciutat, 7 de novembre de 1917.

ANEX N.º 2

MEMÒRIA EXPLICATIVA DELS CAMINS DE FERRADURA
PROPOSATS PER D. CÈSAR A. TORRAS

Comunicació entre la Vall del Pallaresa i la del Ribagorçana

És precís fer aquesta comunicació, puix el menys que poden tenir els pobles del Ribagorça català és una sortida fins a trobar la carretera.

Per la gran extensió del Ribagorçana haurien de fer-se dos o tres camins transversals, mes tenint en compte que ja recomanem el camí de Caldes de Bohí (n.º 3) que de fet serveix d'enllaç per la part més alta, creiem aquí que hauria de fer-se el que es troba a la part més meridional, ja que en el centre les comunicacions es fan correctament amb certa facilitat des de Pont de Muntanyana i Aren a Tremp.

El camí que proposem, parteix de prop de la vila d'Ager en el lloc de la carretera dit la «curva d'Agulló», passa pels pobles d'Agulló i Corsà havent de travessar la serra del Montsech.

El pas d'aquesta serralada pot fer-se arrançant el camí que actualment existeix per Coll d'Ares baixant a Alçamora i d'allí a Montrevei a juntar-se amb el camí n.º 1.

Nosaltres aconsellaríem no passar pels cims que queden barrats de neu sis mesos de l'any i fer seguir el camí per la casa dita Carlets, travessant el Montsech per dins de l'estreta gorja del Portell; aquest camí, amb sols 3 quilòmetres, passa a l'altre costat sense els perills de l'alta muntanya, el traçat del qual fóra de 12 quilòmetres.

El camí per la gorja del Portell fóra un xic costós; ha de fer-se nou, puix ni a peu es pot passar; mes, apart de la importància pràctica de comunicació directa i segura, fóra fàcil de conservar, podent-se fer un camí de gorges que segurament seria el primer a Espanya i motiu d'ésser visitat admirant aquells feréstecs llocs tan interessants per al geòleg i l'excursionista.

Malgrat ço dit, la comunicació entre el Pallaresa i el Ribagorçana es pot fer, deixant incomunicada la part baixa, partint de Sant Esteve de la Sarga, on ha d'arribar el camí veïnal que construeix la Mancomunitat.

De Sant Esteve de la Sarga a Montrevei per Alçamora hi ha solament uns 6 quilòmetres de camí ja fet que s'hauria d'arranjar.

Camí de la Vall del Noguera Ribagorçana i comunicació amb la Vall d'Avan

(De Montrevei a Viella)

Existeix ja el camí, que entra algun cop a la província d'Osca, separada de Catalunya pel riu. És l'única via de comunicació general en la comarca del Ribagorça que pertany actualment a Catalunya, no tenint en absolut cap carretera ni camí carreter, no sols entre la comarca, sinó de sortida. Caldria adobar el camí actual i potser alguna petita modificació de traçat, construint passos sobre els barrancs que en temps d'aiguat deixen incomunicats els pobles.

En tota la vall, trobem que encara que la vora dreta

del riu correspongui a l'Aragó, aquells pobles són etnogràficament i de fet catalans, i a Catalunya porten sa riquesa, i més ho farien si tinguessin vies de comunicació. No pretenim anar fins a ells, però la comunicació dels pobles de la ribera esquerra amb la dreta, de fet fóra més important la d'Aragó a Catalunya.

El camí de què tractem segueix sempre la ribera fins a la casa nomenada Hospital de Viella, al peu de la seralada que separa la Vall d'Aran. D'allí s'enfila el camí per a passar el port de Viella, a 2,435 metres, per a baixar a Viella.

La travessia del port és precisa per ésser la de més fàcil comunicació, i malgrat els seus perills, es travessa gran part de l'hivern; i dolorós és consignar que per les males condicions en què es troba cada any queden colgats per la neu, perduts per les tempestats, pobres d'aquells muntanyencs, als quals el portar-los-hi un millorament és no sols obra de justícia, sinó d'humanitat.

El pas del port hauria d'eixamplar-se el camí fent-li les marrades suaus, i sobretot deixar-lo marcat en forma que a l'hivern pogués trobar-se la traça; aquest detall interessantíssim, és allí fàcil, puix al peu mateix hi ha pins i avets que fortament empotrats farien el servei desitjat.

El camí que ens ocupa és llarg, puix des de Montrevei a l'Hospital de Viella hi ha uns 70 quilòmetres, i 20 fins a Viella passant el port.

Camí de Caldes de Bohí (De Capdella a Bohí)

Necessari per a comunicar l'alta Vall del Tort amb els pobles de Bohí, Tahull, Erilavall, Durro, Barruera i Carlet, amb la carretera que arriba a Capdella.

Actualment, els pobles de la Vall de Bohí, colgats de neu gran part de l'any, no tenen altra sortida que Pont de Suert i Senterada, a onze hores de camí.

Projectada està la carretera de Pont de Suert a Sen-

terada, però malgrat estar sempre a punt de començar, passen anys sense veure's cap avenç.

Per això creiem que havem de cercar la comunicació directa pel port de Rus, on el camí de ferradura serà gaire bé definitiu, puix no són fàcils per ara de realitzar els somnis d'una carretera per aquelles altures.

El camí que recomanem uneix el poble de Bohí amb Capdella, passant pel port de Rus, a 2,610 metres; port que malgrat sa altitud i quedar barrat tot l'hivern, no sofreix les tempestats del de Viella, que està encarat a les Maleïdes. El camí ja està fet i fóra fàcil posar-lo en condicions de passar-hi bé, essent precís, a més, assenyalar amb pals el camí, ja que des de novembre s'hi posen neus en alçària d'uns quants metres. És fàcil trobar bosc allí mateix.

Aquest camí, al posar en comunicació els dits pobles, donaria lloc a què fossin més concorreguts i coneguts, que ben bé ho mereixen, puix, apart de conservar les característiques de l'Alt Pireneu, tenen Tahull i Erilavall les notables esglésies que haurien de conservar-se com a joia de l'art romànic a Catalunya.

A una hora de Bohí es troba el Balneari de Caldes de Bohí, el qual, malgrat les dolentes condicions de comunicació i estada, és visitat per nombrosos malalts, passant els perills d'arribar-hi. Finalment, la vall de Caldes és un magnífic centre d'excursions, concorregut per molta gent per a fruit d'aquells esplèndids paisatges pirenenics.

*Comunicació entre la Vall del Segre i la del Noguera
Pallaresa, travessant la serra del Boumort*

(D'Organyà a Aramunt. Uns 35 quilòmetres aproximats.)

Camí molt concorregut malgrat estar en molt mal estat, essent l'única comunicació entre Organyà en les riberes del Segre i Tremp i Pobla de Segur en la del Noguera Pallaresa.

Per a travessar la divisòria ha de pujar al coll de Carreu, el qual, encara que amb neu, pot passar-se, millor o pitjor, tot l'any.

A Aramunt es troba ja el camí de ferradura cap a Tremp i Pobla, avui fets racionalment per haver-se anegat els antics amb l'envàs de Sant Antoni, de la Companyia Canadienca, i haver-se hagut de construir de nou.

*Camí de comunicació entre el pla de la Seu i el Pallars
(45 a 50 quilòmetres)*

(De la Seu al Santuari de Sant Joan de l'Herm i Sort)

És un antic camí ral de ferradura que en alguns punts està en molt mal estat i que és convenient renovar i reformar posant-lo en bones condicions viables.

És de suma necessitat, ja que no hi ha cap carretera transversal que uneixi aquestes dues regions, havent-se de fer tot el transport a càrrega de mul. El trànsit és molt continuat. Tots els marxants i viatjants de comerç han d'utilitzar els camins de ferradura que parteixen ja de la Seu, de Pla de Sant Tirs o Palanca de Noves. Convé, doncs, posar en bones condicions un d'aquests camins, i considero el més indicat el que assenyalo. Aquest, a la vegada que comunica Sort amb la Seu, facilita l'anar al Santuari de Sant Joan de l'Herm, molt freqüentat, especialment en una gran temporada de l'any en què és molt visitat per romeus i excursionistes, essent a la vegada aprofitat lloc d'estiueig, pel que ofereix molt belles condicions, les quals serien encara molt més estimades amb millors mitjans de comunicació dels avui existents.

Passa aquest camí per la petita vila de Castellbó, remunta la ribera del propi nom, travessa la serra pel coll de la Basseta (1,820 metres altitud), on se li uneix el camí de ferradura que va a Avellanet i Pallerols i, seguint

entre preciositat de boscos, arriba al Santuari de Sant Joan de l'Herm. Del Santuari baixa el camí a Sort, passant pel poble de Runí. Total del recorregut, uns 45 o 50 quilòmetres.

Són molts els trossos aprofitables.

*Camí de comunicació entre la vall alta del Segre
i la del Cardener*

(D'Organyà a Sant Llorenç dels Piteus. 35 quilòmetres
aproximatius.)

No hi ha cap carretera d'unió en aquestes regions, essent, per tant, de conveniència, fins que puguin construir-se millors vies de comunicació, l'arranjament d'un camí de carretera que faciliti el trànsit entre ambdues comarques.

Aquest camí, utilitzant la major part dels antics camins rals, hauria de començar en el pont d'Espí, sota la carretera de Lleida a la Seu, entre Organyà i Coll de Nargó, seguint la ribera de Canelles, passant pel peu d'aquest poblet, pujant després al de Perles, per a donar el tom de serra dret al coll de Cambrils, seguint després dret a Oden, coll de Mata i coll de Jou fins a Sant Llorenç.

El camí actual, que segueix des de més amunt del pont d'Espí la ribera de Canelles, hauria de regularitzar-se en aquest trajecte en què les avingudes el fan sovint desaparèixer.

En la unió de les riberes de Canelles i de Vall de Lluch hi ha dos camins: el més directe que va per la Vall de Lluch, i el que va dret a Perles. Crec que hauria de renovar-se aquest últim, perquè a la vegada que a Perles facilitaria comunicació al Poble d'Alinya.

Des del coll de Cambrils a Sant Llorenç el camí actual està també en molt mal estat. Hauria de fer-se la renovació fent passar el camí per sota l'església de Cambrils i el Salf en explotació. Del molí de Cambrils a Oden i

veïnat de Montnou, hauria també d'assegurar-se bé el camí en les aspres barrancades que encreua. La pujada a coll de Mata hauria també de modificar-se regularitzant bé les llaçades de la costa. El coll de Mata es troba a 1,720 metres i està molt castigat a l'hivern per les neus; haurien de posar-s'hi pals o plaques indicadores. També hauria d'assegurar-se bé el camí entre el coll de Mata i el coll de Jou, on hi conflueix el camí de Canalda; la costa de Sant Llorenç, a coll de Jou, està també en molt mal estat en son darrer trajecte.

Camí de Sant Llorenç dels Piteus a Gòsol

(35 quilòmetres aproximadament)

És molt constant el trànsit que hi ha entre aquestes dues poblacions de muntanya, d'importància dins de sa respectiva comarca, i que es troben del tot mancades de vies de comunicació rodada.

Aquest camí travessa el Cardener, en el Molí de Monnegal, sota Sant Llorenç, s'enfila per la dreta costa de Cap de Bals i segueix serraçant pels vessants de l'Aiguadevalls.

A Coll de Gòsol (1,650 metres) emprèn la devallada dret a Gòsol. Facilita aquest camí comunicació a distints veïnats i caserius, Sant Lleí, la Corriu, Santuari de Puig Aguilar i Vilacireres, i la general entre les valls del Cardener i Aiguadevalls en sa part alta.

Camí de Gòsol a Guardiola-Bagà

(30 quilòmetres aproximadament)

Gòsol, població de certa importància, en l'alta comarca del Cardener, està completament mancada de comunicació rodada. Sos llocs de relació són Berga

Sant Llorenç dels Piteus, Tuxent, i des que la ferrada via arriba a Guardiola-Bagà, aquest últim punt.

Amb Sant Llorenç dels Morunys o dels Piteus, que li dóna sortida dret a Solsona, sa capitalitat de partit, l'uneix un camí de ferradura, la renovació del qual anteriorment s'interessa. Amb Tuxent s'hi comunica per dos camins de ferradura, un per Coll de Mola i altre per Coll de Josa. Tuxent és son punt de pas dret a la Seu.

Son punt essencial de tràfec era el camí ral de ferradura dret a Berga. Avui ha perdut gran part de sa importància, tenint sa principal sortida per Guardiola. Aquest camí de ferradura és el que s'interessa per renovar.

Des de Gòsol se segueix per planer camí la vall de l'Aiguadevalls fins abans d'arribar al poble de l'Aspar. El camí ral antic continua en avall per anar a passar la serra divisòria del Cardener al Llobregat, en el Coll de Trapa entre el Pedraforca i la serra d'En Cija. El camí projectat hauria de seguir el camí de Saldes, per enllaçar aquesta població, travessant la serra pel Coll de Jou al costat del Pedraforca. Aquest tros de camí, uns 3 quilòmetres, hauria d'afermar-se bé. Des de Saldes es baixa a trobar el camí de Coll de Trapa, travessant la ribera de Saldes. El camí ja no ofereix dificultats, passa per Massanès i Sant Julià de Vallcebre, i després d'haver travessat la ribera de Vallcebre segueix el vessant dret del riu de Saldes fins que va a trobar el carretera de Berga a Bagà en el collet d'Eina, a cosa de dos quilòmetres de l'estació de Guardiola. Avui hi ha alguns trossos dolents, que caldria rectificar, prop de Sant Julià de Vallcebre.

*Camí de comunicació de la Vall del Lavansa
amb la del Cardener*

*(De Tuxent a Sant Llorenç dels Morunys.
20 quilòmetres aproximadament.)*

Tuxent, el nucli més important de població de la Vall del Lavansa, afluent del Segre, està no sols incomunicat per camins rodats, sinó fins a peu en certs temps de l'hivern. El riu Lavansa, abans de llençar-se al Segre, entra en una gorja infranquejable, del tot espadada, en un llarg i continuat forat, així és que per a sortir de la Vall cal sempre enlairar-se, sia pel costat que es vulgui. A l'hivern, si aquest és rigorós, els passos de les serres s'atapaeixen de neu i el trànsit es fa impossible. La Vall del Lavansa corra de Llevant a Ponent, trobant-se l'engorjat del riu en aquesta última direcció. La vall és enfondida i encaixada. Al nord de Tuxent s'hi aixeca l'enlairat macís del Cadinell avançat de la serra del Cadí; a mig-jorn s'hi enlaira sobtadament el macís del Port del Comte. Els punts de relació de Tuxent i dels pobles i caserius de la vall del Lavansa, són: La Seu, on hi porta el camí ral de ferradura que passa pel coll de Creus, 1,427 metres, al costat de la serra del Cadí, on està el camí en relatiu bon estat; Organyà, on s'hi va remuntant la serra pel coll Arnat, 1,225 metres, a la dreta de la vall, o per Ossera, remuntant les serres de l'esquerra fins aconseguir més de 1,400 metres, baixant després pel poble de Fígols, estant el primer camí en relatiu bon estat i el més practicable a l'hivern, i essent el segon, que és el més curt, el més infranquejable en aquella estació; Gòsol, on s'hi va pel coll de Mola, 1,850 metres, o bé pel coll de Josa, 1,750 metres, per camí de ferradura en estat ben dolent en llocs determinats; Sant Llorenç de Morunys i Bagà. Amb Sant Llorenç i amb La Seu hi ha tràfec constant, especialment

amb el primer. Amb Bagà, encara que un xic distanciat, ha anat augmentant el trànsit i el tràfec, per ésser el punt de sortida més pròxim per a anar a l'estació del ferrocarril.

El camí de Tuxent a Sant Llorenç ha de rectificar-se fins al port del Comte, uns cinc o sis quilòmetres, sempre en ràpida costa. El port del Comte, a 1,650 metres d'altitud, és un pas molt dolent a l'hivern i caldria marcar bé el camí per les neus. També hauria de reformar-se el camí prop del veïnat de Dalt de la Coma, sota els cingles del Custodi, on avui la costa de baixada està en molt mal estat. En avall de La Coma hi ha trossos de camí també en molt mal estat.

Aquest camí, interessant pel tràfec, ho és també en sentit pintoresc. Facilita l'ascensió als cims de la Serra del Port o de la Bòfia, que s'enlaira prop dels 2,400 metres, i la visita a les fonts del Cardener, passant-hi gaire bé al peu. Enllaça demés la Font Pudia, d'aigües sulfuroses molt acreditades, amb el poble de la Coma i Sant Llorenç. En totes dues poblacions són molts els estiuejants que hi concorren atrets pel nom i bonesa de les aigües.

*Camí de comunicació de la Vall del Lavansa (Segre)
amb la del Llobregat*

(De Tuxent a Bagà. 35 a 40 quilòmetres.)

La sortida natural de Tuxent i de la Vall del Lavansa és avui Bagà; per sa proximitat a l'estació del ferrocarril, ha tret molt moviment del que s'efectuava en especial vers Sant Llorenç o la Seu.

El camí de ferradura avui existent està en general en molt mal estat; al peu del toçalet on s'aixeca Tuxent s'hi barregen, formant el Lavansa, el riu de Mola i el riu de Josa. Seguint la vall d'aquest últim riu i travessant-lo distints cops per a salvar molts passants, va corrent el

camí fins al peu del poble de Josa. Aquest camí ha de modificar-se en alguns punts del seu traçat. Des del molí de Josa segueix el camí molts trossos pel mateix llit del riu, ço que el fa sovint intransitable. Cal també modificar el seu traçat fent-lo passar per la part de baix del poble de Josa. Passat aquest poble, s'enlaira un xic sobre el marge esquerre del riu i marxa bé; un parell o tres de quilòmetres més enllà torna a seguir el curs del rieral, fins al veïnat de Cernerres, altre parell de quilòmetres. Aquí també hauria de modificar-se, fent-lo passar, més o menys apartat, per la part esquerra del riu, amparant-lo de les avingudes. S'enfila després dret al pla de les Bassotes (1,800 metres d'altitud), per trajecte de fàcil accés. Del pla de les Bassotes va faldejant per pasturatges vers a Font Cerdana, per emprendre després pedregosa baixada dret al coll de Bauma (1,430 metres d'altitud), damunt del sot del Grasolet, on s'hi troba aquell Santuari. Segueix després planejant i per bon terreny fins al coll de la Vena. Aquí el camí directe baixa ràpidament per rostos, passant dret al sot de Murcarols, Montmell i Fonts del Bastareny, per a seguir pel costat d'aquest riu fins a Bagà, seguint trajectes molt pintorescs.

Seria millor el camí, modificant-lo, fent-lo passar junt al veïnat de la Berta i Gisclareny, dret al coll de l'Escriga (1,350 metres), baixant per la baga de la Torra de Santa Magdalena a passar el pont de Sant Joan sobre el Bastareny, on el camí va tot de pla i ben adobat fins a Bagà.

*Camí de comunicació de la comarca del Cardener
a Cerdanya, Pas de la serra del Cadí*

(De Gòsol a Bellver pel coll de Tancalaporta)

La serra del Cadí, que tanca la part baixa de la Cerdanya i el Baridà, en son costat de migjorn, ofereix una

barrera infranquejable i inexpugnable que no té altre passant de camí de ferradura, en sa llarga extensió, que el coll de Creus, en son extrem de la part ponent, i el més enlairat i escabrós de Tancalaporta, en el costat de Llevant. Aquest interessant pas està en molt dolent estat per al de cavalleries i és molt convenient restaurarlo. Facilita la comunicació intercomarcal, no havent-hi camí rodat en el sentit de Sud a Nord, des de la carretera de Lleida a la Seu a la carretera de Ribes a Puigcerdà.

El camí de Gòsol a Bellver, aprofitant el vell existent, surt de la Vall de Gòsol o de l'Aiguadevall per un passant pedregós que caldria reformar. En essent al coll de Font Terres (1,675 metres d'altitud), va serrajant per damunt la vall del riu de Josa per anar a guanyar alçària fins al pla de les Bassotes, límit entre la comarca del Lavansa i els aiguavessos del Llobregat. En aquest trajecte hi ha trossos de camí molt dolents i enxorrencats, especialment el tros de la bonica font de la Roca.

Des del pla de les Bassotes fins al pla de Font Cerdana segueix el camí de Tuxent a Bagà.

A la Font Cerdana s'enlaira dret a l'esquerra per anar a guanyar alçària pels clots de Comabona fins arribar al coll de Tancalaporta.

Aquest trajecte de camí, que té uns cinc quilòmetres, hauria de modificar-se per complet. Sobre Font Cerdana, avui el camí és perdedor i molt dolent, i de Comabona al coll de Tancalaporta està en un estat en què és impossible passar-lo muntat. Hauria de deixar-se ben ferm per a salvar els accidents de les neus, i s'hi haurien de posar senyals marcant el camí per al trànsit de l'hivern. El coll de Tancalaporta es troba a 2,282 metres d'altitud.

Baixa el camí des del coll per passants dolents i pedregosos que caldria afermar. Abaix a Prat Rodó, on s'hi troben pasturatges, el camí ja es fa més franc fins arribar a la plana de Cerdanya.

És un camí molt pintoresc que facilita l'accés a la serra del Cadí.

Podria també recomanar-se l'arranjament del camí de Bagà a Bellver pel coll del Pendís o pel coll de Jou; mes, s'estima més necessari en primer lloc el de Gòsol a Bellver per Tancalaporta per unir comarques més separades de tota llei de comunicacions.

Camí de comunicació de l'alta Vall del Ter (comarca de Camprodon) amb el Conflent (Catalunya francesa)

(De Set Cases a la Portella de Mantet. 12 a 13 quilòmetres.)

Pròxima a quedar construïda la carretera de Camprodon a Set Cases, ha de pendre's com a punt de partida aquest últim poble fronterís per a la reconstitució d'aquest camí internacional de comunicació. El camí de la Vall del Ter a Mantet és l'únic que comunica enllaçant les dues regions, l'espanyola i la francesa. És el camí directe per anar de Camprodon a la important estació balneària del Vernet, a la vila de Prades, a Vilafranca del Conflent, Thues i altres poblacions importants de la Catalunya francesa. L'estat veí té construïda la carretera fins a Mantet; aquest poble dista sols 5 o 6 quilòmetres de la Portella, on hi ha la frontera. És constant i regular el trànsit entre Camprodon, Set Cases i Mantet. A més, aquest camí s'interna en una de les regions més interessants per sa natural bellesa, de nostra terra. Des de Set Cases va pujant tot planerament per la formosa Vall de Carlat, s'endinça després, seguint el Ter, per l'incomparable estret de Murens entre el Gra de Fajol i cingles de Xurriquera i Coma Armada, i puja pel pla dels Hospitalets al Pla gran de Murens, des d'on s'enlaira a la Portella de Mantet, 2,478 metres altitud, a trobar el camí de ferradura francès que baixa al poble de Mantet.

Des del Pla de Murens podria també arranjar-se el

camí que puja en sentit oposat al xalet refugi d'Ull de Ter, que fou garbosament subvencionat per la Diputació de Barcelona, refugi que tanta utilitat ve prestant tant a excursionistes com a vianants, havent evitat, com ha pogut comprovar-se, evidents i terribles accidents de muntanya.

Aquest brancat de camí és de sols uns tres quilòmetres, i facilitaria un empar als vianants per a guardar-se en el refugi, en els continuats mals temps de l'hivern en aquella regió on boires i torbs i tempestats d'aigua es presenten sovint inesperadament.

El xalet refugi d'Ull de Ter honora a Catalunya i mereix que sigui amparat i favoregut per a facilitar-li son humanitari objecte.

Camins de comunicació amb la Garrotxa (1) i (2)

Del Coll de la Boixeda (camí de Camprodon a Baget o Rocabruna) a Sant Aniol, i de Sant Aniol a l'Hostal espanyol de la Muga.

La comarca de la Garrotxa, des de Camprodon, Castellfullit i Tortellà en amunt està avui completament mancada de vies de comunicació rodada, i els camins existents de ferradura estan en general en molt mal estat, i alguns d'ells, com per exemple el de Talaixà a Sant Aniol, enterament intransitables.

És impossible atendre tot el que fóra menester, i per això en marquem, avui per avui, tan sols dos d'assenyalada importància.

*Del Coll de la Boixeda a Sant Aniol (1)
(Uns 30 quilòmetres)*

És un camí transversal que uneix altres camins que l'encreuen i que facilita la comunicació amb pobles fronterissos.

De Camprodon al coll de la Boixeda el camí està en bon estat, i hi ha demés una carretera projectada que travessa la Garrotxa més avall.

Al coll de la Boixeda el camí s'enforca : un brancal baixa dret a Baget i l'altre va a Rocabruna. Aquest és el que ha de renovar-se, estant en alguns llocs en pèssim estat, si bé no és difícil sa reconstitució.

Des de Rocabruna, on s'enfila un camí dret al coll de Vernadell, comunicant amb França pel Coral i deixant aquest camí, hauria d'arreglar-se el que segueix dret a llevant a atravesar la ribera de les Arçoles i s'enfila després fins a Boca Bartella, en el qual hi ha avui alguns passants en molt mal estat.

A Boca Bartella encreua un camí que puja de Baget i va a la frontera francesa a passar el coll de Malrem per a baixar a la Menera, primer poble francès, on hi ha carretera.

De Boca Bartella al coll de Malrem hi ha sols dos o tres quilòmetres.

Segueix des de Boca Bartella el camí pels faldars de la serra llarga de Monàs, passa per can Fransa, col·li dels Falguers i Basses de Monàs. Aquest trajecte de camí hauria de millorar-se en alguns indrets.

A les Basses de Monàs, es deixa a l'esquerra altre camí dolent de ferradura que per sota el puig de Coma Negra va al coll de Sant Marc i d'allí baixa al poble de Ribelles amb un brancal al coll de les Falgueres, frontera de França.

El camí que s'indica per a renovar, baixa dret al sot de Monàs, passant junt a l'església; i d'allí baixa a Talaixà, situat en un coll entre cingleres.

A Talaixà, s'hi reuneixen : un camí que ve de Baget, altre que baixa dret a Riu i altre que va al coll de les Falgueres, a més del que s'indica per a reformar.

De Talaixà a Sant Aniol avui està intransitable. Abans, per a anar de Tortellà a Sant Aniol, el camí de ferradura, per a evitar l'engorjat del riberal, venia a

donar la volta per Talaixà, fent una gran marrada i un va i ve de pujada. Construït avui per compte particular un camí per les gorges, el camí de Talaixà a Sant Aniol ha vingut a parar en un estat llastimós, en perjudici dels vianants d'aquesta altra banda.

Passa el camí de Talaixà a Sant Aniol pels cingles de la Quera i pas renomemat Salt de la Núvia, formosa cornisa damunt d'altres cingleres. Aquest passant és el que avui està més malament per a les cavalleries.

Sant Aniol està situat en un cap d'engorjat i en un circ de cingleres de les coses més importants i notables de Catalunya.

De Sant Aniol a Sant Llorenç dels Cerdans (2)
(De 8 a 10 quilòmetres)

Aquest camí és el directe d'anar de Tortellà a França (Sant Llorenç dels Cerdans). El camí fins a Sant Aniol està avui molt bé. Degut a la iniciativa particular i a despeses d'alguns propietaris i d'interessats en el trànsit, que és molt important, s'ha construït un ample i bon camí de ferradura que segueix el magnífic engorjat des del molí d'en Galceran fins prop del molí de Sant Aniol, seguint des del molí del Riu per l'engorjat del Gomarell, per on abans fins era difícil passar-hi a peu. És una obra molt apreciable, sobretot per haver estat feta sense auxili oficial.

El camí des de Sant Aniol a l'Hostal de la Muga, molt freqüentat per traginers, amb llargues corrues de muls, és molt accidentat i mereix ésser restaurat, tant per la importància del trànsit com per son caràcter de comunicació internacional, per l'estat dolent en què es troba i per lo interessant i notable dels llocs que travessa.

Guanya els cingles per les accidentades escales de Sant Aniol, i en amunt de les cingleres va al Mas Subirà de Ri-

belles per a baixar al riu Muga, en la frontera de França on hi ha el renomnat Hostal de la Muga.

Pel costat de França, un bon camí de ferradura porta el proper Pla Castanyer, on s'hi troba una molt bona carretera de bosc que va a Sant Llorenç dels Cerdans.

Camí de comunicació entre Massanet de Cabrenys i la frontera francesa a Riu Major

(10 quilòmetres aproximats)

Aquest camí comunica Massanet de Cabrenys i la Garrotxa empordanesa amb Sant Llorenç dels Cerdans, vila important del Vallespir, que té molta relació i correspondència amb aquesta part de Catalunya.

El camí va planerament, tot faldejant entre boscos, a travessar el riu Arnera, en el pont de son nom, puja al poblet de Tapis i d'allí s'enfila ràpidament al coll dels Horts, en la serra divisòria d'aigües del Muga i de l'Arnera.

Serreja una barrancada fins al coll Roig i baixa allí sobtadament al Mas de Riu Major, frontera d'Espanya.

Un camí francès de ferradura puja des del Riu Major, en una tirada de menys de dos quilòmetres, a Costoges, on es troba ja la carretera que porta a Sant Llorenç, on hi ha estació del ferrocarril.

Travessia del Montseny

(De l'ermita de Santa Fe a Viladrau)

Aquesta via de comunicació ve a juntar l'alta vall de Santa Fe, on hi arriba la carretera particular construïda des de Campins pel Sr. Montaner.

Té importància per ésser la travessia per la part alta del Montseny, puix la projectada carretera de Palautordera pel coll Formic, ha d'arribar a Seva; uneix els

pobles del Vallès amb els de les Guilleries i la plana de Vich, essent molt concorregut especialment a l'estiu, podent-se fer la travessia gaire bé tot l'any.

El camí està ja construït i molt fressat, essent precis sols arranjat-lo, sobretot el pas dels barrancs.

Camí de les Guilleries

(De Roda a la carretera d'Amer a Girona)

La comarca de les Guilleries és una de les més abruptes de Catalunya, malgrat estar situada en mig de la terra baixa, i està molt descuidada de vies de comunicació.

Havem d'aconsellar refer i conservar bé el camí de ferradura existent que des de Roda segueix la feréstega vall per on corre el Ter, arribant a trobar la carretera d'Amer a Girona en el lloc conegut pel Pasteral.

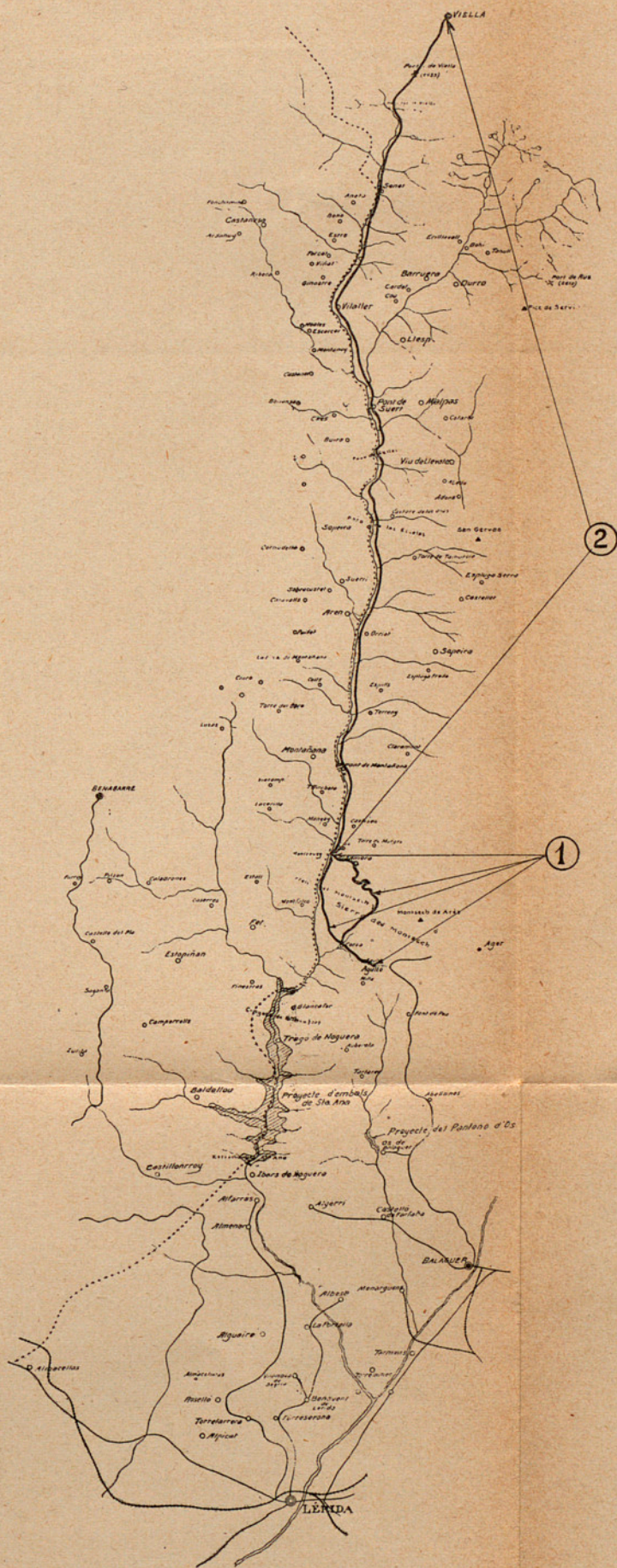
Passa pels pobles de Masies de Roda, Sau, Carós i Susqueda, essent l'única sortida que tenen cap a les comarques gironines.

ANEX N.º 3

PLÀNOLS INDICATIUS DELS CAMINS DE FERRADURA
A RECONSTRUIR

CAMINS DE FERRADURA COMPRESOS EN EL PROJECTE D'ACORD PRESENTAT A L'ASSEMBLEA

CAMINS DE FERRADURA N.ºS 1 I 2 DEL PROJECTE D'ACORD
PRESENTAT A L'ASSEMBLEA

CAMÍ DE FERRADURA N.º 15, DEL PROJECTE D'ACORD PRESENTAT A L'ASSEMBLEA

ÍNDIX

PROJECTES DEL CONSELL, PERMANENT

	<u>Planes</u>
Reforma de l'Estatut.....	11
Concessió a la Viuda i Fills de D. Enric Prat de la Riba	15
Pressupost per a l'any 1918.....	21
Pressupost d'Ingressos.....	29
Pressupost de Despeses.....	47
Anexos al Pressupost.....	81
<i>Anex n.º 1</i> — Arbitris sobre establiments de serveis i servituds en carreteres i camins mancomunals, a càrrec de la Mancomunitat.....	83
<i>Anex n.º 2</i> — Arbitris sobre la circulació de motocicles, side-cars, cycle-cars, voiturettes, automòbils, òmnibus i camions per carreteres provincials i camins veïnals a càrrec de la Mancomunitat de Catalunya.....	93
<i>Anex n.º 3</i> — Pressupost especial de despeses del Manicomi de Salt, de la Província de Girona, per a l'any 1918.....	97
Transferències de crèdit.....	101
Escola especial d'Infermeres-Auxiliars de Medicina...	107
Escoles locals d'Indústries.....	115
Relació de camins de ferradura a reconstruir.....	125

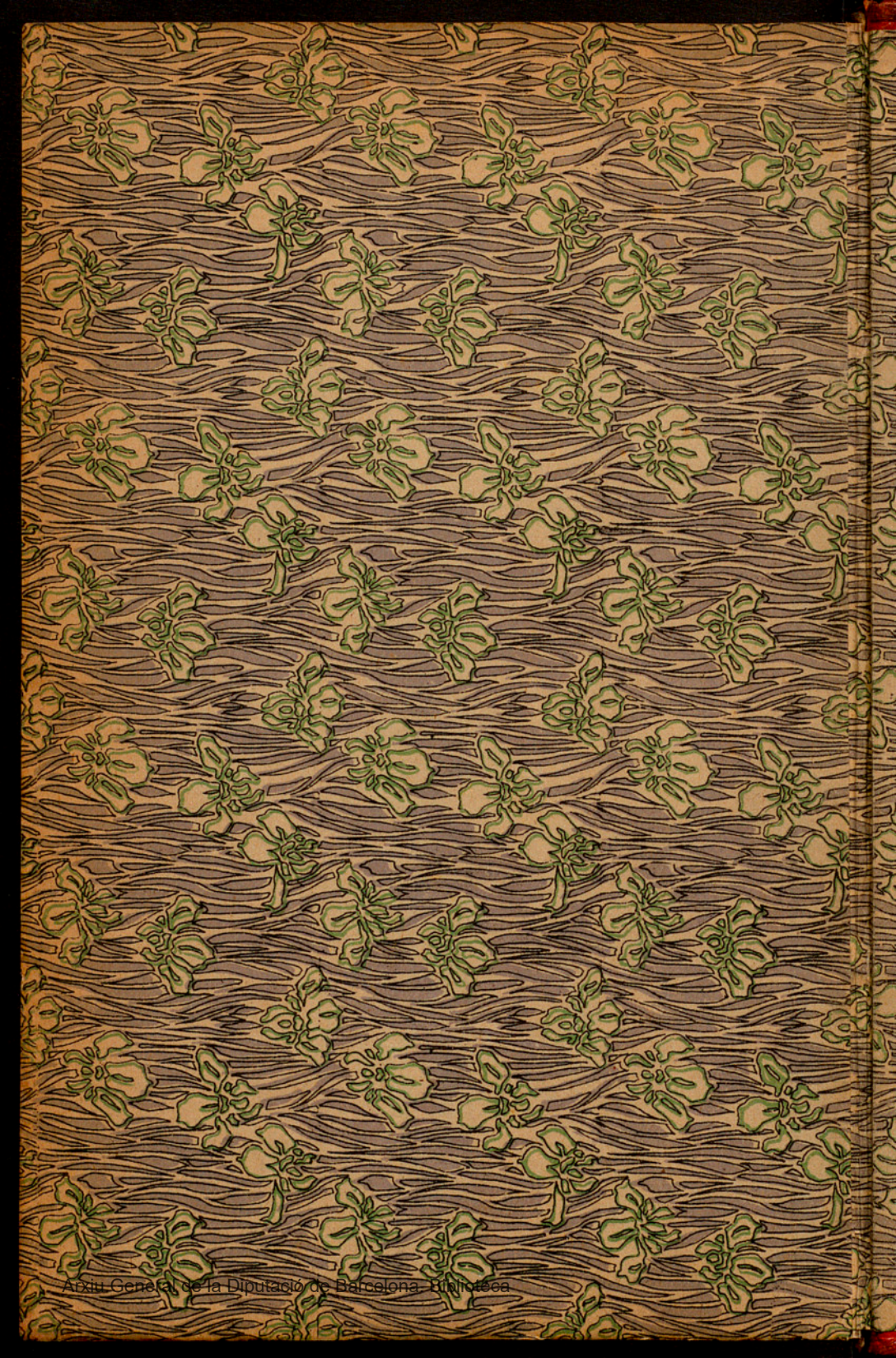
ANEXOS A LA RELACIÓ DE CAMINS DE FERRADURA
A RECONSTRUIR

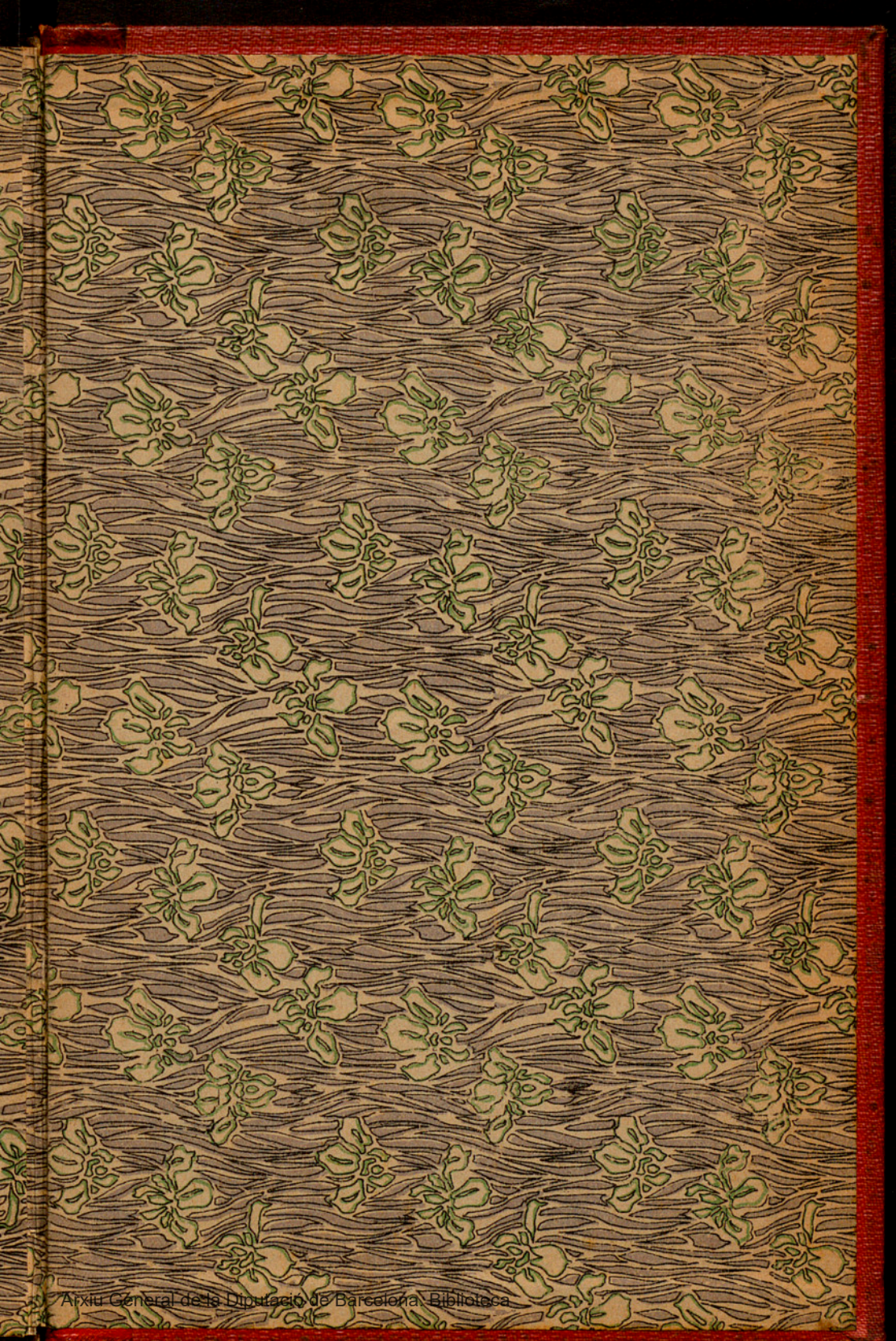
<i>Anex n.º 1.</i> —Informe de D. Cèsar A. Torras acompanyant la llista dels camins de ferradura a reconstruir per la Mancomunitat de Catalunya.	133
<i>Anex n.º 2.</i> —Memòria explicativa dels camins de ferradura proposats per D. Cèsar A. Torras.....	135
<i>Anex n.º 3.</i> —Plànols indicatius dels camins de ferradura a reconstruir	153

8

Reg 2229

309. 1-III-9

PROJECTE
DEL
CONSELL

COMUNITAT
DE
CATALUNYA

M
3
91

NOVEMBER

1917